
**Mahdollisuuksia jalkinemalliston valmistuttamiseen
Brasiliassa**

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö

Muotoilun koulutusohjelma

Visamäki, kevät 2015

Milla Lindstedt

VISAMÄKI

Muotoilun koulutusohjelma

Jalkineen suuntautumisvaihtoehto

Tekijä	Milla Lindstedt	Vuosi 2015
Työn nimi	Mahdollisuuksia jalkinemalliston valmistuttamiseen Brasiliassa	

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön aiheena oli tutkia, millaisia mahdollisuuksia jalkinemalliston valmistuttamiseen Brasiliassa on ja voiko se olla eettistä ja ekologista. Työn tavoitteena oli myös selvittää, mitä valmistuttamisprosessiin Brasiliassa kuuluu suomalaisen jalkinesuunnittelijan ja tulevan yrittäjän näkökulmasta. Opinnäytetyöntekijä on ollut vuonna 2012 opiskelijavaihdossa maan eteläisimmässä osavaltiossa Rio Grande do Sulissa, jossa toimii maailmanlaajuisestikin merkittävä jalkineteollisuuden keskittymä. Tältä ajalta kerääntynyttä tietoa paikallisesta jalkineteollisuudesta syvennettiin tutustumalla aihetta käsitteleviin artikkeleihin ja tutkimuksiin.

Tutkimusmenetelminä työssä on käytetty haastattelua ja havainnointia. Opinnäytetyöntekijä vieraili brasilialaisilla jalkinetehtailla sekä yhdellä nahkatehtaalla joista saatu runsas kuvamateriaali avaa käsitystä niiden todellisesta tilasta. Haastattelut suunnattiin jalkinealan asiantuntijoille koskien valmistuttamisprosessia, toimitusketjua sekä jalkinemarkkinoita. Haastatteluita tehtiin myös tehdastyöntekijöille tavoitteena kartoittaa heidän työhyvinvointinsa ja -turvallisuutensa tilaa. Kysymykset laadittiin käyttäen apuna Suomen työsuojeluhallinnon työolosuhdemittareita sekä kirjallisuutta. Opinnäytetyöhön sisältyy myös tulevan yrityksen tyyliin suunniteltu jalkinemallisto, jonka suunnittelussa hyödynnettiin trendienustussivuston materiaaleja.

Työn tuloksena saatiin tietoa Brasilian globaalista jalkine- ja nahkateollisuudesta sekä niiden toimintatapojen eettisyydestä ja ekologisuudesta. Koska suuri osa Euroopassakin käytetystä laadukkaasta nahasta on peräisin Brasiliasta, on tuloksista hyötyä myös muille alan opiskelijoille. Aihe on ajankohtainen myös siksi, että opinnäytetyöntekijä muuttaa Brasiliaan ensi vuonna ja perustaa todennäköisesti tulevaisuudessa jalkinealan yrityksen Rio Grande do Sulin osavaltioon. Tuloksena saatiin myös kontakteja alihankkijoista sekä valmistajista, joita tulevan yrityksen tuotteiden valmistuksessa voitaisiin käyttää.

Avainsanat Brasilia, jalkineteollisuus, mallistosuunnittelu, nahkateollisuus, valmistuttaminen

Sivut 50 s.

Visamäki
Degree Programme in Design

Author	Milla Lindstedt	Year 2015
Subject of Bachelor's thesis	Possibilities of manufacturing a footwear collection in Brazil	

ABSTRACT

The purpose of this thesis was to research what kind of possibilities there are for manufacturing a footwear collection in Brazil and whether it could be also ethical and ecological. The aim of the study was also to find out what factors are included in the manufacturing process in Brazil from the perspective of a Finnish footwear designer and future entrepreneur. The author made her student exchange period in the state of Rio Grande do Sul in Southern Brazil in 2012 where is located one of the biggest clusters of footwear production worldwide. The background information gathered at the time was deepened when searching for more information from the articles and other studies about the subject.

The research methods included interviews and observation. The author visited several footwear factories and one leather tannery in Rio Grande do Sul where she also photographed the real condition of the factories. The interviews allocated to the supervisors concerned the production process, supply chain and the footwear markets. The interviews were also made for the workers from the production area aiming to understand the level of their wellbeing and safety at work. The questions were composed utilizing the Finnish work condition indicator tools by the occupational safety and health administration and literature. The thesis also includes a footwear collection designed according to the style of the future company and using trend reports from the trend website.

The project resulted in information about the Brazilian global footwear and leather industry and the ethics of the practices in the field. Because a big part of the leather used also in Europe is from Brazil, the results are useful to the other students as well. The subject of the thesis is topical also because the author will move to the country next year and possibly establish a footwear company to the state of Rio Grande do Sul in the future. As a result there is also a list of subcontractors and manufacturers which the company could use in the future.

Keywords Brazil, footwear industry, collection design, leather industry, manufacturing
Pages 50 p.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
1.1	Aiheen valinta	1
1.2	Tavoitteet ja aiheen rajausta	1
1.3	Kysymysten asettelu ja tiedonhankinta	2
1.4	Viitekehys	2
2	BRASILIAN JALKINETEOLLISUUS	3
2.1	Jalkineteollisuus ennen	4
2.2	Jalkineteollisuus nyt	4
2.2.1	Brazilian footwear -ohjelma	6
2.3	Jarmo Viljasen haastattelu	6
3	BRASILIAN NAHKATEOLLISUUS	8
3.1	Nahkamarkkinat	8
3.1.1	Brazilian nahkaprojekti	10
3.2	Nahan tuotannon eettisyys ja ekologisuus	11
3.2.1	Amazonin metsäkato	11
3.2.2	Orjatilat	12
4	TEHDASVIERAILUT	13
4.1	Jalkinetehtaat	13
4.1.1	Tribo	14
4.1.2	Conexport	18
4.1.3	Työnjohtajan haastattelu	23
4.1.4	Grupo priority	24
4.2	Haastattelut tuotantotyöntekijöille	29
4.2.1	Haastattelu 1	29
4.2.2	Haastattelu 2	30
4.3	Nahkatehdas	31
4.3.1	AMCM Indústria e Comércio Importação e Exportação	31
5	MALLISTO	40
5.1	Jalkinemerkki	41
5.2	Mallisto	41
5.2.1	Suunnittelu	42
5.2.2	Lopputulokset	45
6	TULOKSET	48
7	POHDINTA	49
	LÄHTEET	1

1 JOHDANTO

1.1 Aiheen valinta

Valitsin opinnäytetyöni aiheeksi jalkineiden valmistuttamisen Brasiliassa, sillä tähdätessäni suunnittelijaksi, en tekijäksi, on mielestäni tärkeää tietää ja ymmärtää, mitä kaikkea koko prosessi malliston suunnittelusta valmiiksi tuotteeksi tehtaalla pitää sisällään. Brasilia valikoitui kartoituksen valmistuttamismaaksi henkilökohtaisen kiinnostuksen ja muuttosuunnitelmien vuoksi kyseiseen maahan. Tulevaisuudessa aion perustaa oman yrityksen, jonka tuotteet valmistetaan todennäköisesti Brasiliassa. Vaihtopöytäni eteläisessä Rio Grande do Sulin osavaltiossa jalkineisiin erikoistuneessa Novo Hamburgon kaupungissa vuonna 2012 sain jalkinealan kontakteja ja tietoa paikallisesta jalkineteollisuudesta. Tässä työssä selvitan Suomesta ja Brasiliasta käsin, miten Rio Grande do Sulissa jalkinemalliston valmistuttaminen onnistuu suomalaisen suunnittelijan ja tulevan yrittäjän näkökulmasta peilaten yrityksen eettisiin ja ekologisiin arvoihin.

1.2 Tavoitteet ja aiheen raja

Työn tavoitteena on saada tietoa jalkineiden valmistuttamisesta Brasiliassa suomalaisen suunnittelijan ja yrittäjän näkökulmasta. Työhön sisältyy tulevan yrityksen tyyliin suunniteltava jalkinemallisto, jota esimerkkinä käyttäen kartoitetaan, missä ja miten sen valmistuttaminen Brasiliassa onnistuisi ja mitä kaikkea suunnittelijalta tässä prosessissa vaaditaan. Tavoitteena on löytää myös eettisesti ja ekologisesti toimiva nahantuottaja malliston jalkineiden valmistukseen. Koska mallisto edustaa suunnittelijaiden titeettiäni ja viimeisintä osaamistani, siitä on lisäksi hyötyä työnhakua varten myöhemmin tehtävässä ammatillisessa portfolioissa.

Työssä tarkastellaan myös Brasilian jalkine- ja nahkateollisuutta sekä niiden eettisyyttä ja ekologisuuutta, sillä suunnittelijan ja yrittäjän on tärkeää olla perillä tuotteen koko tuotantoketjusta. Ymmärrettävän kokonaiskuvan saamiseksi Brasiliasta valmistusmaana työssä tarkastellaan myös sen jalkine- ja nahkamarkkinoita, mutta tarkka markkina-analyysi ei sisälly työhön. Työn ulkopuolelle jää myös malliston konkreettinen valmistuttaminen sekä sen myymiseen liittyvät asiat, jotka eivät tässä vaiheessa ole vielä ajankohtaisia. Opinnäytetyön tuloksista tulee olemaan hyötyä tulevan uran kannalta ammatillisuuttani ja suunnitelmiani kehittäen sekä muille opiskelijoille esimerkkinä jalkineiden valmistuttamisesta ulkomailla ja Brasiliassa. Aihe on ajankohtainen globaalissa muotoilun ja muodin maailmassa ja tärkeä henkilökohtaisesti valmistumisen kynnyksellä.

1.3 Kysymysten asettelu ja tiedonhankinta

Opinnäytetyössä etsitään vastausta pääkysymykseen:

- Millaisia mahdollisuuksia on jalkinemalliston valmistuttamiseen Brasiliassa?

Tarkentavia alakysymyksiä ovat

- Voiko jalkineiden valmistuttaminen Brasiliassa olla eettistä ja ekologista?
- Mitä jalkineiden valmistuttamisprosessiin Brasiliassa kuuluu?
- Millainen olisi tulevan yrityksen tyyliin suunniteltava Brasiliassa valmistutettava jalkinemallisto?

Tiedonhankintamenetelminä opinnäytetyössä käytetään haastattelua ja havainnointia. Sähköisiä kanavia hyödyntäen kommunikoidaan Brasiliassa olevien kontaktien kanssa tarkoituksena kartoittaa Rio Grande do Sulin osavaltiossa sijaitsevien jalkinetehtaiden ja materiaalien toimittajien soveltuvuutta tulevan yrityksen jalkineiden valmistukseen ja sovitaan tulevista tapaamisista näiden edustajien kanssa. Matkustamalla Brasiliaan näille tehtaille päästään havainnoimaan niiden tuotantotapoja ja arkea. Tulevaisuuden kannalta tärkeää verkostoitumista eli arvokkaita kontakteja ja luotamuksellisia suhteita jalkinealan ihmisten kanssa päästään luomaan.

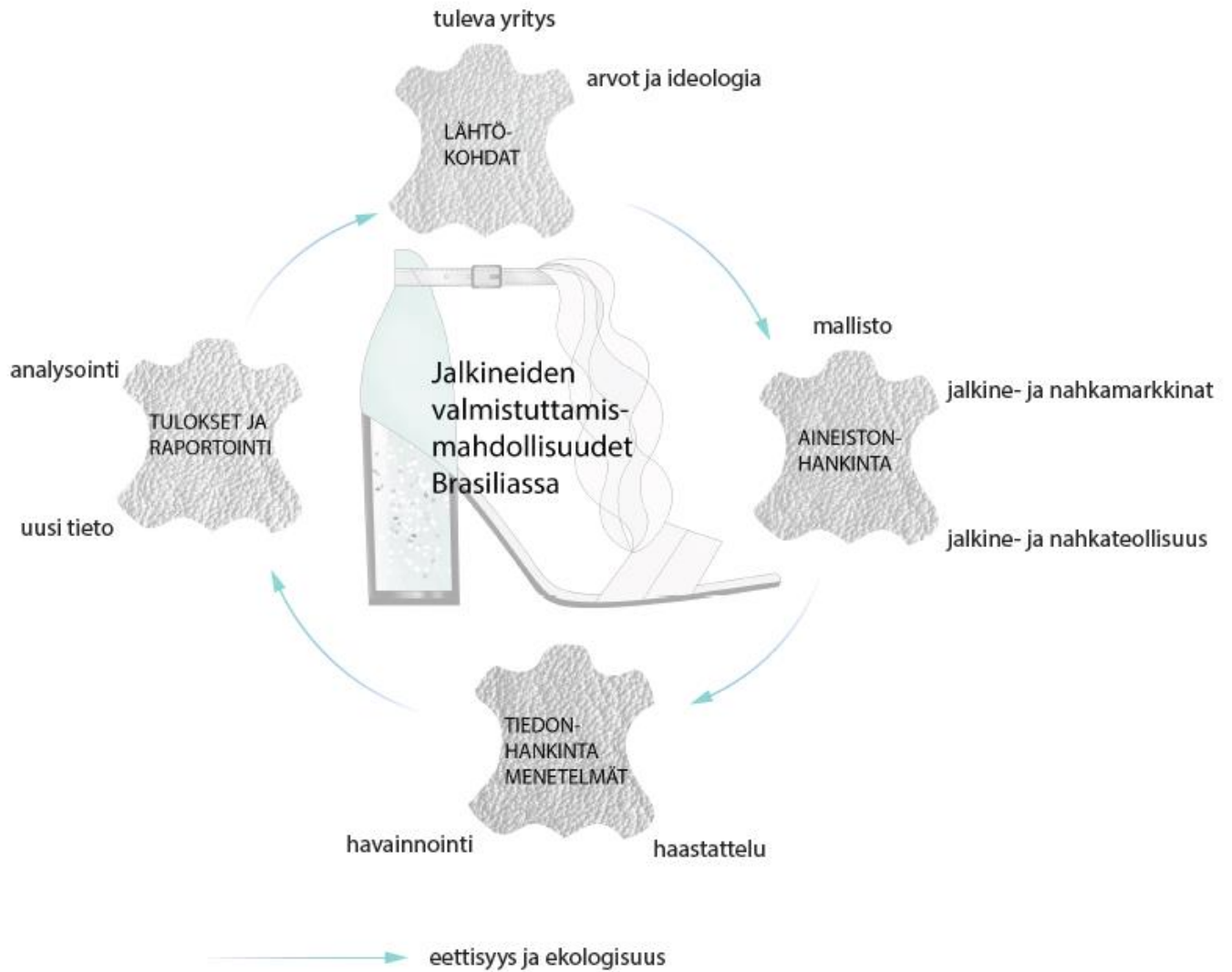
Jalkineiden valmistuttamisesta ulkomailta ja Brasiliassa saadaan tietoa haastattelemalla asiantuntijoita sekä Brasiliassa että Suomessa. Haastateluilla kerätään tietoa myös Brasilian jalkine- ja nahkateollisuudesta, mutta pääpaino on aihetta käsittelevillä tutkimuksilla ja artikkeleilla, markkina-raporteilla sekä trendisivuston ajankohtaisilla materiaaleilla. Trendisivustoa käytetään yhtenä työkaluna myös malliston suunnittelussa.

1.4 Viitekehys

Opinnäytetyön teoreettisen viitekehysten (*Kuva 1*) keskiössä on jalkineiden valmistuttamisen mahdollisuudet Brasiliassa. Läpi tutkimuksen hankittavaa aineistoa ja tietoa tarkastellaan tulevalle jalkineyritykselle tärkeästä eettisestä ja ekologisesta näkökulmasta, sillä niiden toteutuminen toimitusketjun kaikissa vaiheissa on ehdoton edellytys yhteistyön toteutumiselle valmistajan ja alihankkijoiden kanssa. Aineistoa jalkine- ja nahkamarkkinoista ja -teollisuudesta saadaan aihetta käsittelevistä tutkimuksista ja artikkeleista. Kerätty aineisto toimii pohjana sitä seuraavalle tiedonhankintavaiheelle, jossa etsitään puuttuvia vastauksia kysymyksiin, josta ei löydy olemassa olevaa tietoa. Suomesta ja Brasiliasta käsin haastatellaan asiantuntijoita jalkineiden valmistuttamisesta ja markkinoista Brasiliassa. Haastattelemalla tehdastyöntekijöitä saadaan tietoa heidän työhyvinvoinnistaan ja -turvallisuudestaan.

Matkustamalla Brasiliaan ja vierailemalla jalkinetehtailla sekä nahkatehtailla, päästään näkemään, miten asiat siellä toimivat. Opinnäytetyöhön sisältyy myös tulevan jalkineyrityksen tyyliin suunniteltava mallisto, jonka

suunnittelussa apuna on käytetty trendiennustussivuston materiaalia kuluttajakäyttäytymisestä sekä jalkine- ja väritrendeistä kesälle 2016. Mallisto toimii esimerkkinä kartoitettaessa, kuinka yritykselle tyypillisten jalkineiden valmistuttaminen onnistuisi. Lopuksi tulokset esitellään ja analysoidaan. Jatkossa niitä hyödynnetään tulevan yrityksen toiminnan suunnittelussa ja näin ympyrä sulkeutuu.

Kuva 1. Opinnäytetyön viitekehyskuva

2 BRASILIAN JALKINETEOLLISUUS

Brasilialla on pitkät perinteet jalkineosaamisessa ja se on yhä kolmanneksi suurin jalkineiden tuottaja maailmassa. Kotimaisten markkinoiden lisäksi brasilialaisia jalkineita viedään enenevässä määrin myös ulkomaille. Jalkineiden valmistuksen ohella Brasilia on myös maailman neljänneksi suurin jalkineiden kuluttaja. (Worldfootwear 2015.) Tässä osiossa tarkastellaan Brasilian jalkineteollisuuden historiaa ja nykypäivää.

2.1 Jalkineteollisuus ennen

Jalkineosaamisella on pitkät perinteet jo vuodesta 1824 ensimmäisten saksalaisten siirtolaisten muutettua maahan. He toivat mukanaan käsityömaisen nahkatuotteiden valmistuksen, joille oli käyttöä sodassa Paraguain kanssa vuosina 1864 - 1870 etenkin hevostalajien tuottamisessa. Sodan jälkeen tuotanto koneellistui ja vuonna 1888 neljäntoista kaupungin yhdessä muodostamalle Vale dos Sinosin alueelle perustettiin maan ensimmäinen jalkinetehtas. (Europa Regina 2008.)

Rio Grande do Sulin osavaltiossa tuotanto kehittyi vuosi vuodelta vastaten kasvavaan kysyntään ja nykyisin se muodostaakin yhden laajimmista jalkinekeskittymistä maailmassa (Schmidt 2015, 96). Vienti aloitettiin 1960-luvun alussa suolatusta nahasta ja loppupuolella Strassburguer-nimisen yrityksen Franciscano-sandaaleista, joiden määränpäänä oli Yhdysvallat. Maanlaajuisesti tuotettiin 80 miljoonaa paria jalkineita vuosittain, uusia markkina-alueita ilmestyi ulkomaille ja liiketoiminta kukoisti. Yritykset ottivat yhteyttä kansainvälisiin ostajiin ja toimivat näiden kanssa ilman välikäsiä. (Europa Regina 2008.)

Brasilian jalkineteollisuuden kultakausi päättyi kuitenkin 1990-luvun alkupuolella Kiinan roolin kasvaessa merkittävänä jalkineiden valmistajana maailmassa. Tilanne paheni vuoden 1994 jälkeen brasilialaisen valuutan vaihduttua *cruzeirosta reaisiksi*, minkä seurauksena neuvottelut vaikeutui-
vat ja globaali kauppa kärsi. Brasilialaisten tuotteiden kilpailukyvyyn heikkenemisen seurauksena moni yritys joutui sulkemaan ovensa. Kansainvälisen kaupan paikan korvasivat sittemmin kotimaiset markkinat, joita varten yritysten tuli suunnitella omat tuotteensa ja brändinsä saadakseen kulluttajat puolelleen. 1990 - 2000 -luvulla brändit kuten Piccadilly, West-coast ja Wirth keskittyivätkin ainoastaan kotimaisiin markkinoihin. Vuosina 2000 - 2007 vienti kasvoi jälleen, mutta vuonna 2008 maailmankriisin seurauksena brasilialaisen valuutan vahvistuessa tuotteista tuli liian hintavia ulkomaille myytäväksi. Ne muutamat yritykset, kuten Reichert ja Schmidt Irmãos, jotka sinnikkäästi olivat toimineet keskittyen ainoastaan vientiin, kaatuivat jälleen jättäen jälkeensä tuhansia työttömiä Rio Grande do Sulin osavaltiossa. (Freitas 2014.)

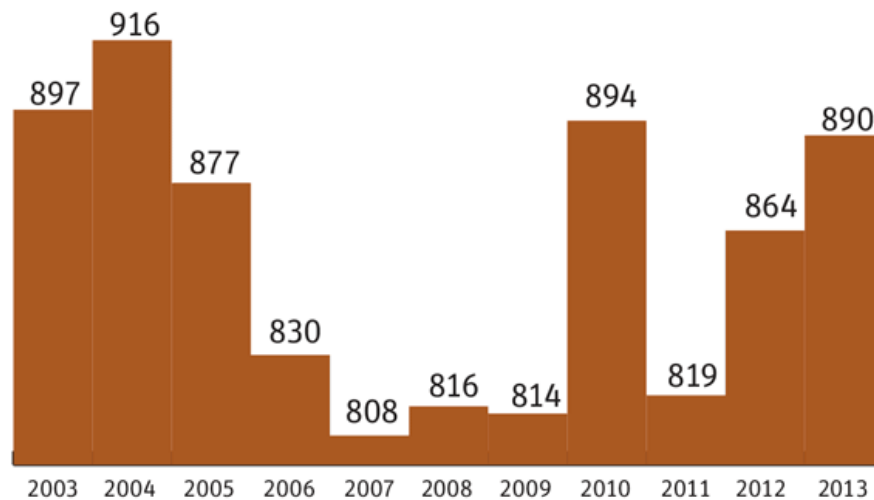
2.2 Jalkineteollisuus nyt

Brasilia on kuuluisa laajasta jalkineteollisuudestaan ja laadukkaista nahkatuotteistaan. Eteläisimmässä osavaltiossa Rio Grande do Sulissa toimii merkittävä suurten jalkineyritysten keskittymä, mutta teollisuus on siirtynyt enenevässä määrin kohti maan koillis- ja kaakkoisosia São Paulon ja Cearán sekä Bahian osavaltioihin. Kasvua on tapahtunut myös Santa Catarinan ja Minas Gerais osavaltioissa. (Europa Regina 2008.)

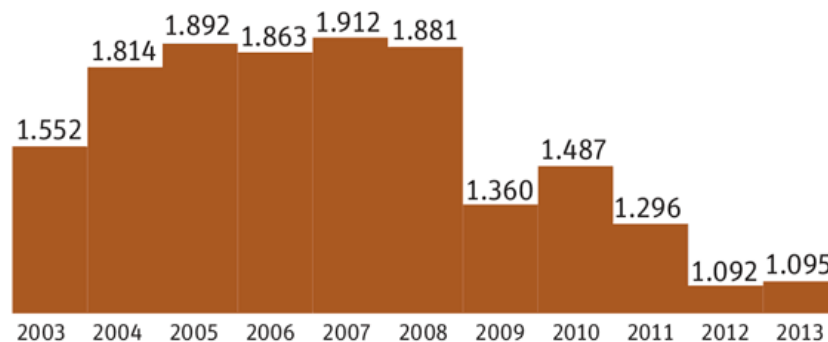
Vuodesta 2007 viennistä saatavat tulot olivat laskeneet 43 prosenttia vuoteen 2014 mennessä. Nykypäivänä Brasilia ei pysty kilpailemaan halpaa työvoimaa ja massatuotantoa tarjoavien Aasian maiden kanssa, mutta sen jalkineteollisuus on silti merkittävää maailmanlaajuisesti. (Freitas 2014.)

Brasiliassa tuotetaan vuosittain noin 900 miljoonaa paria jalkineita, joista 122 miljoonaa suuntautui vientiin vuonna 2013. Samana vuonna 150 maata osti jalkineita Brasiliasta, joista suurin oli Yhdysvallat, toisena Argentiina ja kolmantena Paraguay. Maan jalkineteollisuuden muodostivat vuonna 2013 8000 yritystä, jotka työllistivät yhteensä 353 000 ihmistä. Liikevaihto vuonna 2013 oli 1,1 biljoonaa USA:n dollaria, eli noin biljoona euroa. (Abicalçados 2014.)

Taulukko 1. Brasilian sisäisille markkinoille valmistettujen jalkineparien määrä miljoonissa vuosina 2003-2013 (Freitas 2014)

Taulukko 2. Ulkomaille Brasiliasta vietyjen jalkineiden arvo miljoonissa Yhdysvaltain dollareissa vuosina 2003-2013 (Freitas 2014)

Brasiliassa on yli 2800 jalkineita ja nahkoja varten komponentteja valmistavaa yritystä ja 310 nahkatehdasta, jotka käsittelevät vuosittain yli 44,4 miljoonaa nahkavuotaa. Maassa toimii myös noin 120 tehdasta, jotka ovat keskittyneet teollisuuskoneiden ja muiden jalkineiden valmistuksessa tarvittavien laitteiden tuottamiseen. (Brazilian leather book 2015, 29.) Brasi-

liassa on erikoistuttu hyvin korkealla laadullisella tasolla niin naisten, miesten kuin lastenkin jalkineisiin sekä ortopedisiin- ja työturvallisuusjalkineisiin. Jalkinevalmistajien monimuotoisuus tarjoaa maalle hyvät mahdollisuudet vastata nopeasti muuttuvien trendien mukaiseen kysyntään ja valmistaa hyvin erityyppisiä mallistoja nopealla aikataululla. (Europa Regina 2008.)

2.2.1 Brazilian footwear -ohjelma

Vuodesta 2000 lähtien toiminnassa olleen Brazilian footwear -ohjelman tavoitteena on tehokkaan markkinoinnin avulla edistää brasilialaisten jalkineiden vientiä ja samalla kasvattaa tietoutta maan kulttuurista ja jalkine-tuotannon tarjonnasta. Hankkeen takana on brasilialaisten jalkinevalmistajien yhdistys Abicalçados (a Associação Brasileira das Indústrias de Calçados) ja Brazilian kaupan ja investointien edistämisvirasto Apex-Brasil (Agência brasileira de promoção de exportação e investimentos). Ohjelma mahdollistaa vientimarkkinoiden laajentamisen, uusien työpaikkojen syntymisen, ulkomaisen valuutan sisäänvirtauksen sekä alan kasvun ja koulutuksen.

Ohjelman päätavoitteisiin kuuluu brasilialaisten jalkineiden viennin kokonaisarvon kasvattaminen kohdemarkkinoilla kahdeksassa maassa, neljällä eri mantereella: Kiinassa, Kolumbiassa, Yhdysvalloissa, Ranskassa, Italiassa, Venäjällä, Etelä-Afrikassa ja Arabiemiirikunnissa. Nämä maat osallistuvat sarjaan toimintoja, joiden tavoitteena on Brasilia-brändin vahvistaminen ja brasilialaisten jalkineiden markkinointiin rohkaiseminen. Tavoitteena on myös kasvattaa ohjelmaan osallistuvien yritysten osuutta viennistä sekä saada yhä useampia mukaan yhteistyöhön.

Yritykset, jotka samaistuvat ohjelman arvoihin, tavoitteisiin ja sitoumuksiin voivat vapaasti liittyä mukaan ohjelmaan. Jäsenyrityksille tarjotaan koulutuksia ja tiedotustilaisuuksia sekä tietoa ja tukea esimerkiksi ostamisesta ja markkinoiden tilasta. Brazilian footwear -ohjelman kautta yritykset pääsevät esittelemään tuotteitaan ostajille kansainvälisillä alan messuilla niin Brasiliassa kuin ulkomaillakin. Brazilian footwear järjestää myös säännöllisesti lehdistötilaisuuksia ja esittelee jalkineita showroomeilla strategisilla paikoilla, kuten esimerkiksi New Yorkissa ja Pariisissa, jossa mahdollisuudet tulla esitetyksi paikallisissa medioissa ovat hyvät. Brasiliassa julkaistaan kahdesti vuodessa Voguen maan jalkineisiin erikoistunut numero sekä englanniksi että portugaliksi. (Brazilian Footwear n.d.)

2.3 Jarmo Viljasen haastattelu

Haastattelin brasilialaisia ja italialaisia jalkineita Suomeen maahantuoneen Donna Moderna Oy:n toimitusjohtajaa Jarmo Viljasta 26.2.2014 yrityksen tiloissa Helsingissä. Donna Moderna Oy on vielä samana vuonna ajettu konkurssiin seurauksena kiistasta Adidaksen kanssa neljän raidan käytöstä West Coast -merkkisissä kengissä, joita Donna Moderna maahantoi. Haastattelin Viljasta, sillä halusin saada tietoa brasilialaisen jalkineteollisuuden nykytilasta myös suomalaisen näkökulmasta, joka on koko oppinnäytteen

näkökulma. Valitsin haastattelutyypiksi strukturoidun- eli lomakehaastattelun, jossa itse haastattelu suoritetaan valmiiksi laadittua lomaketta apuna käyttäen. Lomakkeessa kysymysten muoto ja esittämisjärjestys on ennalta määrätty (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 12). Päädyin lähetettävän lomakkeen sijaan haastattelemaan henkilökohtaisesti kahdesta syystä. Ensimmäkin kokemukseni mukaan omaa yritystoimintaa harjoittavat ihmiset eivät vastanneet kirjallisiin kyselyihin kiireeseen vedoten tai jättivät kokonaan reagoimatta yhteydenottoon. Toiseksi haastattelutilanteessa vastauksia on mahdollista selventää ja syventää, kun vastausten suuntaa ja sisältöä on vaikea arvioida etukäteen. En saanut lupaa haastattelun nauhoitukseen, joten tein muistiinpanoja pääpiirteittäin haastattelun edetessä tähdäten siihen, ettei vuorovaikutuksen luonteisuus kuitenkaan kärsisi kirjoittamisesta.

Donna Moderna Oy perustettiin vuonna 1992 ja se maahantoi Suomeen pääasiassa brasilialaisia, mutta myös italialaisia nahkajalkineita sekä laukkuja. Aiemmin tuotteita tuotiin myös Intiasta, mutta laatuongelmien takia yhteistyö lopetettiin. Brasilialaiset tuotemerkit valittiin perustuen korkeaan ja tasaiseen laatuun sekä yhteistyön toimivuuteen. (Viljanen, haastattelu 26.2.2014.) Viljasen mukaan yllätyksiä tuli eteen vain harvoin. Esimerkiksi miesten jalkineita valmistavan West Coastin kanssa yhteistä historiaa oli jo kymmenen vuoden ajalta. Hän kertoi monien lähteneen vuosina 2000 ja 2001 Kiinaan jalkineiden perässä ja päättäneensä itse suunnata kohti Brasiliassa. Viljasen mukaan Brasiliassa olisi useita kesäisiä jalkineita valmistavia yrityksiä, jotka haluaisivat yhteistyöhön, mutta Suomessa niille ei lyhyen kesän ja käytännöllisyyteen tähtäävän jalkineiden hankinnan vuoksi ole kysyntää. Hän totesi, että Suomessa jalkineita ei arvosteta samalla tavalla kuin vaikkapa Italiassa ja yleistä on ”yhdet kengät, jotka käyvät joka tilaisuuteen ja tarkoitukseen” –tyyppinen ajattelu. Alle sadan euron nahkajalkineita myydään Viljasen mukaan Suomessa parhaiten. Donna Moderna Oy:n maahantuomia tuotteita myytiin Suomessa sekä verkko-kaupoissa, ketjuissa että yksittäisissä vähittäiskaupoissa.

Suomen ja Brasilian jalkineteollisuuden eroavaisuuksista Viljanen mainitsi Brasilian olevan teknistynyt ja koneistunut sekä suunnittelun olevan todella laadukasta. Hänen mukaansa konekanta ja kehitys on paljon korkeammalla tasolla kuin Suomessa nykyisin tai edes niin kutsuttuina kultavuosina, kun jalkinevalmistajia oli enemmän. Viljanen kertoi suhdanteiden vaihdelleen viimeisen kymmenen vuoden aikana paljon. Tuotantotyöntekijöistä on ollut noin kuusi vuotta sitten pulaa ja heitä on houkuteltu töihin muun muassa ympäri kaupunkeja ajelevien autojen kovaäänisistä kuuluvilla työpaikkailmoituksilla. Viime vuosina jalkineenvalmistus on siirtynyt enenevässä määrin maan koillisosaan Rio Grande do Norteen osavaltioon, sillä Viljasen mukaan Brasilian valtio tukee alueen toimintaa saadakseen lisättyä sinne työpaikkoja. Jalkineala on yksi suurimpia tulonlähteitä Brasilialle.

Viljanen kertoi kaikkien toimittajien sitoutuneen noudattamaan yrityksen eettisiä ja ekologisia arvoja; esimerkiksi lapsityövoimaa ei käytetty. Hän sanoi käyvänsä säännöllisesti tehtailla ja totesikin niiden olevan erittäin siistejä ja laadukkaita toisin kuin esimerkiksi Intiassa, jossa työntekijät istuvat maassa. Haastattelun ajankohtana hän ei ollut vielä vierailut Brasili-

an koillisosaan siirtyneillä tehtailla. Donna Moderna Oy:n markkinoimista brändeistä esimerkiksi brasilialainen Pickadilly valmistaa Viljasen mukaan 18 miljoonaa paria jalkineita vuosittain. Valmistajat ovat yleensä perheyri-tyksiä ja private label -valmistus on yleistä. Private label, eli kaupan oma merkki, tarkoittaa tuotetta, joka ostetaan valmistajalta valmiina ja myydään sitten pakkauksessa johon on painettu kauppaketjun tunnukset ja värit. Private label -tuotteille on tyypillistä ainakin hiukan muita brändituotteita edullisempi hinta ja valmistajan mainitsematta jättäminen. (Nurminen 2012.)

Donna Modernan tilaamat jalkineet toimitettiin konteittain Brasiliasta valtameren yli Suomeen. Pieni kontti oli 20 jalan ja suuri tuplaten, eli 40 jalan mittainen. Suurempaan mahtui noin 4000-7000 paria jalkineita. Meri- rahtina luvattu toimitusaika oli 40-60 päivää, mutta usein siihen kului todellisuudessa noin viisi päivää alle tai yli kalenterikuukauden. Lentona toimitus olisi onnistunut jopa viikossa.

Kysymykseen Italiassa ja Brasiliassa valmistettujen jalkineiden hintaeroista Viljanen vastasi Italian olevan kalliimpi. Hinnoista ei ollut puhetta. Italiasta hän mainitsi vielä tuotannon supistuneen entisestä ja laadun olevan hyvää. Viljasen näkemykset vastaavat pitkälti omia kokemuksiani Rio Grande do Sulin osavaltiossa tehdasvierailuilta, joissa on siistiä ja modernia. Tulevan yritykseni jalkineet tullaan todennäköisesti valmistuttamaan juuri tällä alueella, sillä olen itsekin muuttamassa sinne.

3 BRASILIAN NAHKATEOLLISUUS

Brasilia on paitsi maailman suurimpia jalkine-, myös nahantuottajamaita. Jalkineiden ja vaatetuksen ohella brasilialaista nahkaa käytetään esimerkiksi huonekalujen ja autojen verhoiluun. Nahasta saatavat vientitulot ovat jatkuvassa kasvussa tehokkaan markkinointiohjelman ansiosta. Yhä suurempi osa maailmalla käytetyistä nahoista on peräisin Brasiliasta ja ne tunnetaan yleisesti korkeasta laadustaan. Etelä-Amerikan kookkaimmassa valtiossa karjan kasvattaminen on aivan eri mittakaavassa kuin pienissä Euroopan maissa, joissa muualta ostettuja vuotia usein vain jatkokäsittelään ja viimeistellään (Siegle 2013). Brasilia jakaa kärkipaikan nahan viejänä yhdessä Kiinan kanssa (Greenpeace 2009, 3). Käytännössä on erittäin todennäköistä, että hintavampi nahkainen tuote Yhdysvalloissa ja Euroopassa on alkuperältään brasilialaista karjaa, vaikka tuotteen valmistusmaana olisi esimerkiksi Italia. Tammikuussa 2015 ulkomaille viedyistä nahoista alle puolet oli valmiiksi viimeisteltyjä (Brazilian exports of hides and skins 2015, 3).

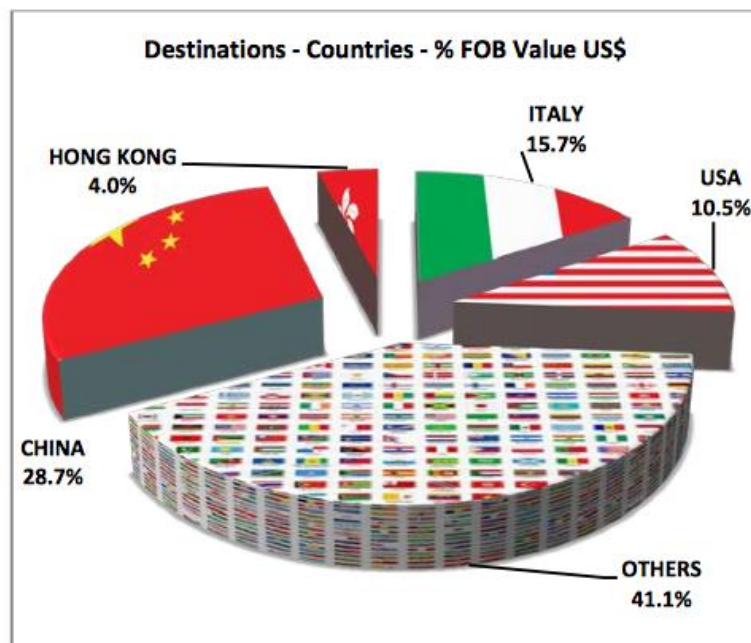
3.1 Nahkamarkkinat

Brasiliassa on yli 310 nahkaparkitsemaa, jotka käsittelevät vuosittain yli 44,5 miljoonaa vuotaa. Yhdessä 2800 jalkine- ja nahantuotantoon komponentteja valmistavan yrityksen sekä 120 kone- ja välinevalmistajan kanssa muodostuu Brasiliaan 42 100 työpaikkaa. (Brazilian leather book 2015, 29.) Nahkaa käytetään monimuotoisessa kotimaan teollisuudessa,

mutta sitä viedään valtavia määriä myös ulkomaille. Vuonna 2014 brasilialaista nahkaa vietiin 2 947 biljoonan yhdysvaltain dollariin, eli noin 2 684 biljoonan euron arvosta. (Worldfootwear 2015).

Tammikuussa 2015 nahkaa vietiin eniten Kiinaan, toiseksi Italiaan (15,7 %) ja kolmanneksi Yhdysvaltoihin (10,5 %). Neljänneksi eniten nahkoja vietiin Hong Kongiin 4 % osuudella kokonaismäärästä ja loput 41,1 % pienempinä osuuksina muihin maihin, kuten esimerkiksi Vietnamiin, Meksikoon ja Saksaan suuruusjärjestyksessä suhteessa vietyjen nahkojen määrään. (Brazilian exports of hides and skins 2015, 3-5).

Taulukko 3. Taulukossa on esitetty prosentteina maat, joihin brasilialaisia nahkoja vietiin eniten tammikuussa 2015 (Brazilian exports of hides and skins 2015, 3)

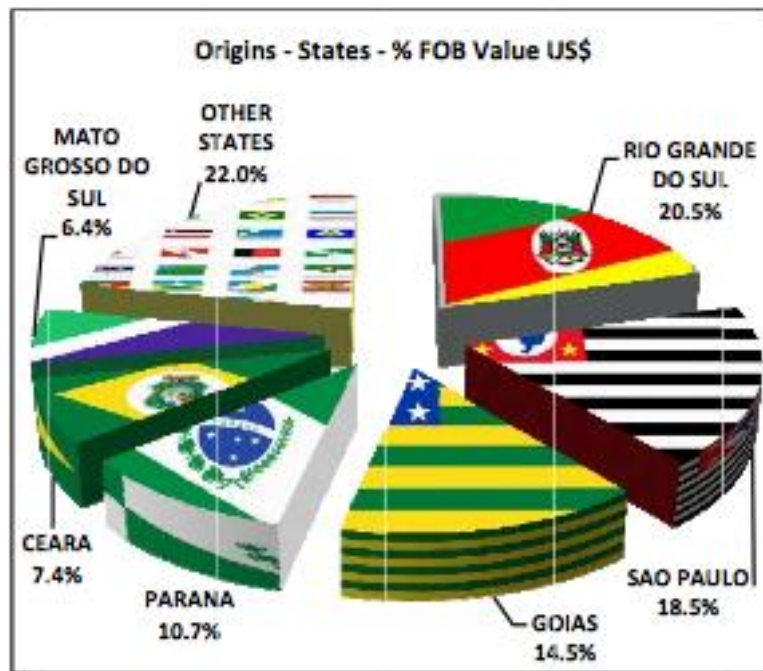

Brasiliassa alusta loppuun valmistettuja viimeistelyjä vuotia tammikuun koko viennistä oli 43,4 % ja loput eri käsittelyvaiheissa olevia, suurimpana wet blue -käsitelty nahka 44,1 % osuudella. Wet blue -nahaksi kutsutaan kromiparkittua nahkaa joka on sinisen sävyinen kromin vuoksi. Parkittua viimeistelemätöntä nahkaa, eli krastia, vietiin 11,5 % kokonaismäärästä ja suolattua sekä halkaistua nahkaa loput 1 %. Nämä nahat voidaan käsitellä ja viimeistellä halutulla tavalla esimerkiksi erivärisiksi, erituntuisiksi, kiiltäväksi tai mattapintaiseksi, mokka-, nupukki- tai pintanahaksi ja haljakseksi. Myös nahan pinnan kuviointimahdollisuudet ovat käytännössä rajattomat; jopa kuvien tulostaminen on mahdollista. Tällä tavalla esimerkiksi osa italialaisiksi kutsutuista nahoista onkin oikeastaan vain viimeistely siellä, mutta niiden alkuperämaa on todellisuudessa Brasilia (Siegle 2013).

Suurimmat tulot tammikuun viennistä saatiin viimeistellystä nahasta (57,5 %), wet bluesta (30,9 %) ja halkaistusta nahasta (6,5 %). Krastin osuus tuloista oli 4,7 % ja suolattun nahan 0,4 %. (Brazilian exports of hides and

skins 2015, 6.) Rio Grande do Sulin osavaltiosta peräisin olevista nahoista saatiin suurin osa vientituloista tammikuussa, toisena listalla on São Paulo ja kolmantena Goiás (Taulukko 4). (Brazilian exports of hides and skins 2015, 3.) Rio Grande do Sulin suuri osuus selittyy sillä, että paikalliset parkitsemot ostavat vuodat usein muualta ja käsittelevät ne omilla tehtailaan etelässä, joka siten jää viimeistelyjen tuotteiden valmistuspaikaksi ja alkuperä hämäräksi (Faggion, haastattelu 10.4.2015).

Taulukko 4. Brasilian suurimmat vientitulot nahoista esitetty prosentteina osavaltioittain tammikuulta 2015 (Brazilian exports of hides and skins 2015, 3)

3.1.1 Brasilian nahkaprojekti

Brasilian nahkaprojekti (The Brazilian Leather Project) on maan parkitsemisteollisuuden keskusjärjestön CICB:n (Centro das indústrias de curtumes do Brasil) ja Brasilian kaupan ja investointien edistämisyhteisön Apex-Brasilin (Agência brasileira de promoção de exportação e investimentos) yhteishanke. Projektin takana on tarve markkinoida Brasilian laajaa ja monimuotoista nahkaosaamista ja -tuotantoa ulkomaille erilaisin toimin pyrkimyksenä edistää vientiä, maan talouden kasvua sekä teknologian kehitystä. CICB on 56 vuoden ajan toiminut brasilialaisten parkitsemoiden virallisena tukena maan sisäisillä ja kansainvälisillä markkinoilla. Se pyrkii kestävän kehityksen mukaiseen kasvuun alalla säilyttäen korkealaatuisen ammattitaidon, työturvallisuuden sekä parantamalla teknologiaa. CICB haluaa tukea erityyppisten parkitsemoiden omia vahvuusalueita pienistä yksityisyrittäjistä valtavien tuotantolaitoksiin ja siten parantaa Brasilian taloustilannetta. (Brazilian leathers 2013.)

Yksi CICB:n luotsaamia projekteja on Brasilian niin kutsutun nahkalain (lei do couro) noudattamisen valvominen. Nahkalain mukaan sana ”nah-

ka” ei saa harhaanjohtavasti käyttää muiden kuin nahkaisten tuotteiden yhteydessä. Maassa on tapauksia, jossa esimerkiksi nahalta näyttävää materiaalia polyuretaania on kutsuttu ekonahaksi tai synteettiseksi nahaksi. CICB:n ryhmä on kiertänyt maata jakaen markkinointimateriaalia koskien oikeanlaisia toimintatapoja ja tehden pistokokeita jälleenmyyjille. Vuoden 2014 syyskuuhun mennessä visiittejä oli tehty 30 eri kaupungissa yli 4000:een liikkeeseen. Väärinkäytösten kohdalla ryhmä neuvoo ja opastaa antaen tarvittavat tiedot harhaanjohtavan markkinoinnin korjaamiseksi. (Fashion Net Asia 2014.)

3.2 Nahan tuotannon eettisyys ja ekologisuus

Brasilia markkinoi itseään nahantuottajana ennen kaikkea laadukkaana ja eettisenä sekä ekologisena vaihtoehtona. Kuluttajat ovat yhä kiinnostuneempia ostamiensa tuotteiden alkuperästä ja siksi edullista Aasian maiden tuotantoa vastaan paras kilpailuvaltti on läpinäkyvä toiminta koko nahantuotantoketjussa. Nahka-alan toimintatavat valtavassa maassa poikkeavat kuitenkin hyvin paljon toisistaan eri alueilla. Etelä-Brasilian modernit tuotantolaitokset tarjoavat turvallisen työpaikan lukuisille ihmisille. Sen sijaan Mato Grosson osavaltiossa läntisessä Brasiliassa, jossa suurin osa nahantuotannosta tapahtuu, on joissakin paikoissa havaittu työvoiman kaltoinkohtelua, jopa orjatyövoiman käyttöä. Toisena ongelmana on ympäristön, etupäässä Amazonin sademetsän tuhoaminen karjan kasvattamisen seurauksena. Ympäristöjärjestöt ja muotialan yritykset, kuten italialainen Gucci, kampanjoivat väärinkäytösten pysäyttämiseksi. Tässä osiossa tutustutaan Brasilian nahkamarkkinoihin, tuotantoon sekä sen eettisyyteen ja ekologisuuteen.

3.2.1 Amazonin metsäkato

Hakkuut Amazonin sademetsässä karjan kasvattamiseksi nahka- ja liha-tuotannon tarpeisiin aiheuttavat 80 prosenttia metsäkadosta Brasilian hallituksen mukaan. Viime vuosina tuottajat ovat raivanneet metsää hehtaarin kokoiselta alueelta joka 18. sekunti. (Greenpeace 2009, 3.) Amazon on luonnon monimuotoisuudeltaan rikkainta aluetta maailmassa, sillä siellä elää valtava määrä kasvi- ja eläinlajeja, joista osaa ei ole tänä päivänäkään vielä löydetty – samalla niitä kuolee jatkuvasti sukupuuttoon. Amazonin alueella elää lisäksi noin 350 eri etnistä ryhmää, joista yhä noin 60 on eristyksissä muusta asutuksesta. Osa alkuperäiskansoista on kadonnut sademetsien tuhoamisen myötä. (WWF n.d.)

Sademetsän merkitys koko maailman hyvinvoinnille ja olemassaololle on merkittävä, sillä se sitoo ilman hiilidioksidia ja hidastaa näin ilmastonmuutosta. Amazonin sademetsässä on 80-120 miljardia tonnia hiiltä, joka pieninäkin annoksina vapautuessaan lämmittää ilmakehää. Metsän hävittämisen seurauksena vapautuu vuosittain noin 0,5 tonnia hiiltä pois lukien metsäpalojen aiheuttamat päästöt. (Greenpeace n.d.) Toisin kuin voisi kuvitella, maaperä Amazonilla on ravinneköyhää, sillä jatkuvat sateet huuhtovat ravinteita pois. Tarvittavan ravinnon tuottavatkin maahan putoavat ja

lahoavat kasvien osat. Tästä syystä yhdellä alueella voidaan viljellä vain muutama vuosi, jonka jälkeen on siirryttävä yhä syvemmälle metsään.

Brasiliassa on säädetty lakeja ja sääntöjä metsien suojelemiseksi, mutta niitä ei silti yksiselitteisesti noudateta. Ympäristöaktivistit ovat kuitenkin kovalla painostuksella saaneet muutosta aikaan. Vuonna 2009 Greenpeacen julkaisemalla mustalla listalla olevat yritykset ovat tehneet parannuksia nahantuotantonsa ja sen jäljitettävyyteen. Tukensa terveelle tuotannolle on tarjonnut myös italialainen muotitalo Gucci lanseeraamalla vuonna 2013 uuden version klassisesta Jackie-pussukkalaukusta, joka on valmistettu brasilialaisesta nahasta sademetsiä kunnioittaen. Yritys oli aiemmin lakannut käyttämästä brasilialaista nahkaa Greenpeacen julkaisua raporttinsa laittomuuksista. (Siegle 2013.)

Leather working group (LWG) on vuonna 2005 Niken, Adidaksen ja Timberlandin alun perin perustama järjestö, joka tekee auditointeja nahkaparkitsemoille. Arviointiluokituksen heikoin arvosana on hylätty ja paras kulta. (Siegle 2013.) LWG:n auditoinneissa keskitytään ympäristölainsäädännön noudattamiseen ja siinä arvioidaan esimerkiksi parkitsemoiden veden- ja energian kulutusta sekä saastuttamista. Mukana auditoinnissa on myös nahan jäljitettävyyttä, jota arvioidaan kirjaimilla siten, että huonoin arvosana on F ja paras A. Kirjaimen jälkeen on merkitty jäljitettävyydestä saadut pisteet prosentteina nolasta sataan. (LWG 2015.)

3.2.2 Orjatilat

Eurooppa on maailman suurin nahkakenkien tuoja, mutta suuri osa nahoista tulee Brasilian sademetsän siimeksessä sijaitsevilta karjatiloilta. Köyhissä osavaltioissa, kuten Mato Grossossa, joka on suurin karjantuottaja Brasiliassa, on vielä tänäkin päivänä paikkoja, joissa työntekijöitä pidetään orjan kaltaisessa asemassa. Ahdingossa olevia ihmisiä houkutellessaan hyvän toimeentulon perässä töihin ja viedään sitten satojen kilometrien päähän eristyksissä oleville tiloille, joissa heillä ei ole päätäntävaltaa mistään. Näissä paikoissa työntekijöille ei makseta palkkaa ja he selviytyvät vähällä vedellä ja ravinnolla, jonka joutuvat toisinaan itse hankkimaan. Vessaa ei ole ja leposijana saattaa olla itse rakennettu hökkeli. Välimatkat ovat niin pitkiä, että pakeneminen olisi hyvin hankalaa, jopa mahdotonta, mikä lisäksi lähtiöitä uhkaillaan ja pahoinpidellään.

Yhtenä tehokkaimpana työkaluna pakkotyön kitkemiseksi on Brasilian laatima ”musta lista” (lista suja), jossa on lueteltu löydetty orjatyövoimaa käyttävät tilat. Lista on julkinen, ja se julkaistaan päivitettyinä vuosittain internetissä. Tilastoa kartoitetaan tekemällä ratsioita tiloille. Menetelmä ei kuitenkaan ole aukoton, sillä tilallisten on todettu pitävän yhtä varoittaessaan toinen toisiaan tulijoista, jotta nämä ehtisivät pakoon työntekijät mukanaan. Listan olemassaololla on kuitenkin suuri merkitys. Paitsi että siihen kirjattuja karjankasvattajia osataan välttää, on sen julkaiseminen eduksi myös rehellisille toimijoille, jotka ovat saaneet epäilyksiä osakseen syyttä. (Dalgaard Steffensen 2012.)

Brasilia on myös perustanut erityishallintoalueen (Grupo Especial de Fiscalização Móvil), joka koostuu työsuojelutarkastajista, liittovaltion poliiseista ja työlainsäädännön syyttäjistä. Viimeisten 14 vuoden aikana se on pelastanut noin 30 000 työntekijää äärimmäisistä pakko-olosuhteista eri aloilla. Tunnustuksena Brasilian ponnistelusta ja keinona turvata yleissopimusten ja ILO:n (International Labour Organization) julistuksen työelämän peruseriaatteita ja -oikeuksia, ILO ja Brasilian hallitus käynnistivät vuonna 2002 yhteistyöprojektin pakkotyön torjumiseksi Brasiliassa. Hankkeella tuetaan sekä tarkastusryhmien työtä että järjestetään valistus- ja ennaltaehkäisevää toimintaa. Sille tärkeä tehtävä on myös löytää ratkaisuja pakkotyöstä vapautettujen henkilöiden selviytymiselle jatkossa. (ILO 2008.)

4 TEHDASVIERAILUT

Vuonna 2013 Brasilialaisilla jalkinetehtailla työskenteli 353 000 ihmistä ja se on merkittävässä roolissa kansalaisten työllistäjänä. Tässä osiossa selvitetään, minkälaiset olosuhteet jalkineisiin erikoistuvassa Rio Grande do Sulin osavaltiossa työskentelevillä ihmisillä tehtailla on, sillä tulevan yrityksen jalkineet valmistutetaan todennäköisesti siellä. Ensimmäisessä osiossa tiedonhankintamenetelmänä on käytetty havainnointia vierailemalla kolmessa erityyppisessä tehtaassa. Toisena menetelmänä on käytetty haastattelua, joka kohdennettiin sekä esimiesasemassa että tuotannon puolella työskenteleville henkilöille. Haastattelun kysymyksien pohjana on hyödynnetty Suomen työsuojeluhallinnon työsuojelumittareita, sillä opinnäytteen näkökulma on suomalaisen jalkinesuunnittelijan sekä tulevan yrittäjän.

4.1 Jalkinetehtaat

Vaihto-opiskellessani Brasiliassa vuonna 2012 pääsin tutustumaan Rio Grande do Sulin jalkineteollisuuden vierailemalla niin paikallisilla jalkine-, lesti- kuin korkotehtailakin. Tältä ajalta minulle on kerääntynyt paljon niin kutsuttua hiljaista tietoa ja kuvamateriaalia työn pohjaksi. Vuonna 2014 tammikuussa matkustin paikan päälle uudestaan ja pääsin vierailemaan jälleen kahdelle erityyppiselle jalkinetehtaalle sekä samalla haastattelemaan englannin kielellä kyseisissä tehtaissa esimiesasemassa toimineita henkilöitä.

Ensimmäisellä vierailulla en vielä tehnyt opinnäytetyötä, joten haastattelu-runkoa tai havainnoinnin kohteita ei ollut määritelty eikä myöskään ollut kokemusta tai tietoa brasilialaisista jalkinetehtaista. Vierailu on kuitenkin otettu työhön mukaan, sillä tehdas täydentää käsitystä erityyppisistä jalkinetehtaista Brasiliassa. Toisella tehdasvierailulla minulla oli jo kokemusta ja käsitys tehdasvierailujen luonteesta, josta sopiessani henkilökunnan kanssa kerroin jo opinnäytetyöstäni ja tutkimuksen tavoitteista. Menetelmäksi valitsin teemahaastattelun jossa on tyypillistä, että kysymysten muoto ja järjestys ei ole ennalta määrätty, mutta aihepiirit eli teema-alueet ovat tiedossa (Hirsjärvi ym. 2007, 203.) Samaa menetelmää käytin myös kolmannella tehtaalla vieraillessani. Haastattelun ohella minun tuli samalla

havainnoida ympäristöäni ja sen tapahtumia. Tavoitteenani oli paitsi päästä näkemään tehtaat ja työskentelyolosuhteet, myös selvittää, kuinka jalkineiden valmistuttamisprosessi toimii. Kaikilla tehtailla sai vapaasti kuvata.

4.1.1 Tribon

Kuva 2. Tribon julkisivu ja sisäänkänti

Vierailun kohteina olleista tehtaista (Kuva 2) pienin sijaitsi kaupungissa nimeltään Feliz. Vierailuajankohtana paikalla ei ollut muita työntekijöitä kuin tehdasta ja työvaiheita esittelevä työnjohtaja. Hän oli aloittanut tuotantotyöntekijänä nuorella iällä ja osasi siksi suorittaa tarkasti kaikki työvaiheet sekä käyttää koneita ja laitteita. Työhistorian aikana koneiden kanssa oli sattunut työtaturma, jonka vuoksi vasemmassa kädessä oli työntekoa lievästi vaikeuttava vamma. Melutasoa ei voitu arvioida, sillä koneet käynnistettiin yksi kerrallaan toisin kuin normaalipäivänä, jolloin kaikkia työvaiheita tehdään työsalissa eri työntekijöiden toimesta yhtä aikaa. Tehtaalla valmistettiin ainoastaan matalakantaisten jalkineiden neuloksia (Kuva 3).

Kuva 3. Tehtaalla valmistettujen jalkinemallien neuloksia

Ympäristö oli siisti ja tavaroilla oli omat paikkansa. Hätäuloskäynti löytyi ja kulkureitti sinne oli esteetön. Valaistus oli riittävä yksityiskohtaisten työvaiheiden suorittamiseen. Työnjohtajan tehtäviin kuului opastaa muita työvaiheiden tekemisessä ja koneiden käytössä. Hän kertoi perehdyttävää työntekijät uuteen tehtävään huolellisesti ennen sen suorittamista yksin, sillä työtahti oli tuotannossa nopeampainen, mikä lisää työtaturmien riskiä.

Tribo sisälsi ainoastaan yhden työsalin, jossa kaikki työvaiheet suoritettiin (Kuva 4). Neulokset liikkuvat kuljetushihnalla työpisteeltä toiselle (Kuva 5). Työsalin yhteydessä oli pieni toimistohuone, jonka ikkunasta näki tuotantopuolelle. Tehtaan konekanta oli ajan tasalla (Kuvat 6 ja 7) ja tarvittavat hätäpysäyttimet toimintakuntoisia. Liimausta varten löytyi tarkoitukseen mukainen ilmastoitu kaappi. Valmiit tuotteet pakattiin avonaisiin kuljetuslaatikoihin ja lähetettiin muihin tehtaisiin jalkineiden lopullista valmistusta varten.

Kuva 4. Tribo sisälsi ainoastaan yhden työsalin, jossa kaikki neulosten työvaiheet tehtiin.

Kuva 5. Kuljetushihnalla neulokset siirtyvät eri työvaiheiden valmistuspisteiden välillä

Kuva 6. Tukiteippauslaite

Kuva 7. Tolppakoneen kapea-alainen ompelutaso mahdollistaa vaikeidenkin kohtien ompelun

4.1.2 Conexport

Conexport on brasilialainen jalkineyritys, joka valmistaa korkealaatuisia nahkajalkineita naisille. Asiakkaina ovat isot ja pienet yritykset Euroopassa, Kanadassa ja Yhdysvalloissa. Tavoitteena on laajentaa 30 vuoden aikana kasvanutta bisnestä entisestään maailmanlaajuisesti. Conexportin jalkineissa yhdistyy korkea laatu, nykyaikainen suunnittelu sekä innovatiivisuus. Materiaalit valitaan huolellisesti valmistajilta tuotteiden korkean laadun varmistamiseksi. Saatavilla on nahkoja erilaisilla viimeistelyillä ja tekstuureilla. Myös eksoottisia materiaaleja, joita Brasiliassa pidetään arvossa ja jäljitellään, kuten käärmeennahkaa, on saatavilla. Conexportilta on mahdollista tilata uniikkia muotoilua tai vaikka yksittäiskappaleita tuotteista.

Conexportin toiminta on jaettu neljälle eri osastolle:

- Tiliosasto vastaa kommunikaatiosta ja palautteesta sekä neuvottelee tilauksista tehtaiden kanssa. Sen tehtävä on myös seurata koko prosessin etenemistä ja sujuvuutta.
- Nahkaosasto on vastuussa nahkojen laadusta ja tilauksien oikeellisuudesta koskien vuotien käsittelyjä ja viimeistelyjä, kuten pak-suutta, tuntua, väriä, kiiltoa sekä tehosteita.
- Tuotekehitysosastolla innovoidaan ja suunnitellaan uusia jalkinemalleja ja -mallistoja sekä lestejä. Myös näytekappaleet valmistetaan siellä.
- Teknisen osaston vastuualueella on jalkineiden kaavoitus kansainvälisten standardien mukaan tai olemassa olevien kaavojen mahdollisten virheiden korjaaminen ennen niiden lähettämistä tuotantoon. Kaavoituksessa otetaan huomioon tuotteen istuvuus, mukavuus, turvallisuus sekä ulkonäkö. (Conexportin yritysesittely n.d.)

Vierailin Conexportin tehtaalla 5.2.2014. Sain kontaktin paikallisen ystäväni kautta, jonka täti työskenteli yrityksessä. Kokemukseni mukaan, kontaktien saaminen ylittää tapahtui kaupungissa tuttavien kautta ja kaikkien kanssa kannattikin jo verkostoitumismielessä keskustella. Jokaisessa tapaamassani perheessä joku työskenteli, tai ainakin tunsivat jonkun, joka työskenteli jalkineiden parissa. Työ saattoi liittyä jalkineiden suunnitteluun, myyntiin tai valmistukseen.

Mässä sijaitseva tehdasrakennus jatkui raskaiden vartioitujen porttien takana maatasolla olevan sisäänkäynnin kohdalta maan alle. Turvallisuusyöstä syrjään sijoitettua rakennusta ei olisi arvannut jalkinetehtaaksi. Meitä kierrätti paikan päällä yrityksen perustaneen miehen poika Marcos Moheim, joka puhui sujuvaa englantia. Sain kuvata ja esittää kysymyksiä kaiken aikaa ja ilmapiiri oli avoin.

Kuva 8. Conexportin tehdas sijaitsee mäessä huomaamattomalla paikalla

Tehtaalla työskenteli kaksi kaavoittajaa, jotka tekivät tarvittaessa alusta asti asiakkaan toiveiden mukaisen jalkineen kaavat tai mahdollisesti muuttivat jo olemassa olevia kaavoja. Moheimin mukaan minkä tahansa tyypisen naisten nahkajalkineen tilaaminen Conexportilta olisi mahdollista, mutta erityis- ja pienmäärätilaukset maksaisivat enemmän.

Kuva 9. Uusien jalkinemallien kaavoitusta tehtaalla

Rakennuksessa sijaitsi pieni nahkavarasto, josta asiakkaalle voitiin valita työhön soveltuvat vuodat. Tarvittaessa sopivaa materiaalia hankittaisiin muualta. Samaa periaatetta noudatettiin jalkinelestien ja komponenttien kanssa: jos tilattavaan jalkinemalliin ei löytynyt sopivaa lestiä, korkoa tai komponenttia, sellainen suunniteltaisiin ja valmistettaisiin tai tilattaisiin.

Kuva 10. Tehtaan nahkavarasto

Kuva 11. Conexportin valmistamia jalkinemalleja

Toimistorivin vieressä ompelimossa valmistettiin jalkineiden neuloksia. Pinkomo ja pohjitus tapahtuivat myös pienellä tehtaalla, jossa valmistettiin vain erikoistilauksia, prototyyppejä ja pieniä eriä jalkineita. Conexportilla on lisäksi suurempia tehtaita, joissa tuotantokin on isommassa mittakaavassa. Vieraillemallamme tehtaalla oli erittäin siistiä ja työntekijöitä oli vä-

hän. Työtahti oli rauhallinen ja ihmiset vaikuttivat hyväntuulisilta. Yhteinen suojavaatetus oli käytössä, mutta turvajalkineita ei ollut. Koko rakennus oli ilmastoitu ja siellä oli miellyttävää olla. Yrityksen isompien tehtaiden työ- ja turvallisuusolosuhteita en päässyt näkemään ja arvioimaan, sillä palasin vierailun jälkeisenä päivänä Suomeen.

Kuva 12. Työntekijöitä työsalissa

Kuva 13. Conexportin Novo Hamburgon tehtaalla valmistettiin koko jalkine päällisistä koron kiinnitykseen

Kuva 14. Tukiteipin ja kovikemateriaalien kiinnitystä

Kuva 15. Neulosten ompelua

Kuva 16. Toimistohuone

4.1.3 Työnjohtajan haastattelu

Pyysin Suomesta käsin brasilialaista Christiano Tonattoa haastattelemaan tuotantotyöntekijää Conexportilta, sillä näkemäni perusteella voisin tulevaisuudessa kuvitella valmistuttavani jalkineita siellä. Halusin tietää kuinka tuotantotyöntekijät itse työnsä kokevat ja lisäksi tietoa työturvallisuudesta sekä päivittäisistä rutiineista. Harmikseni haastattelu saatiin kuitenkin 21.2.2015 osastopäälliköltä, joka osasi vastata suurimpaan osaan kysymyksistä, mutta jonka vastauksien arvioin olevan osin kaunisteltuja hänen asemansa vuoksi. Haastattelu suoritettiin haastateltavan äidinkielellä portugaliksi ja nauhoitettiin, jotta väärinkäsityksiltä välttyttäisiin ja vastaukset voitaisiin tarvittaessa kuunnella uudelleen. Tämä oli tärkeää kolmella kielellä työskennellessä sekä siksi, että haastattelijalla ei ollut jalkinealan tuntemusta, jonka vuoksi muistiinpanojen varassa olleiden vastauksien sisällöt olisivat saattaneet vääristyä.

Haastateltavan työtehtäviin kuului tilausten seuranta ja niiden tärkeysjärjestykseen sijoittaminen sekä aikatauluttaminen. Hän oli ollut yrityksessä töissä kolme vuotta. Tyypilliseen päivän kulkuun osastopäälliköllä kuului töihin saapuminen ja aikataulun tarkistus, lähetettävien tuotteiden kokoaminen ja seuraavan viikon suunnittelu. Hän kertoi tehtaalla työskenneltävän paljon näytekappaleiden parissa ja suurimman asiakkaan olevan Yhdysvallat. Osastopäällikön mukaan ongelmien ilmetessä tuotannossa aikataulussa pysymiseksi tehdään ylityitä. Haastateltava oli tyytyväinen palkkaukseensa ja kertoi kommunikaation ja sosiaalisten suhteiden työpaikalla olevan hyvät. Kysyttäessä parannusehdotuksista hän mainitsi tilojen pohjaratkaisun muuttamisen sekä bonuksen antamista ajoissa oleville työntekijöille, sillä he saapuvat töihin usein myöhässä.

Terveyspalveluista kysyttäessä haastateltava kertoi työntekijöille laadituisista henkilökohtaisista terveyssuunnitelmista. Hänen mukaansa myös muita palveluita oli mahdollisuus saada tarvittaessa.

Osastopäällikkö kertoi koneiden ja laitteiden olevan hyvässä kunnossa sekä työympäristön turvallinen. Uusiin tehtäviin annetaan hänen mukaansa tarvittava perehdytys ja ilmastointi on käytössä koko rakennuksessa, joten lämpötila on kuumimpanakin aikana sopiva. Tehtaalla on meluisia alueita, joissa työntekijöillä on käytössä kuulosuojaimet. Kysymykseen yleisimmistä terveysongelmista työntekijöiden keskuudessa, haastateltava mainitsi päänsäryn, mutta arveli, ettei se liity työntekoon millään tavalla. Haastatteleminen itse tuotantotyöntekijöitä, väitettä ei voi mitenkään arvioida oikeaksi tai vääräksi.

Tehtaalla käy päivittäin siivooja, mutta kukin työntekijä siivoaa myös oman työpisteensä. Tavaroilla on omat paikkansa ja kulku hätäuloskäynnille on esteetön. Haastateltava ei osannut eritellä, kuinka toimia hätätilanteessa, mutta kertoi työpaikalla olevan palomieskurssin käynyt henkilö, joka osaisi tarvittaessa toimia ja opastaa. Jäte ja ylijäämämateriaali lähetetään kahdelle yritykselle, jotka lajittelevat ja käsittelevät ne asianmukaisesti ja lähettävät sitten uudelleenkäytettävää materiaalia takaisin tehtaalle. Lopuksi haastateltava halusi kertoa Conexportin olevan erittäin hyvä paikka työskennellä, sillä työtahti on rauhallinen ja ilmapiiri suvaitseva. Tämän ansiosta hänen mukaansa myös hyvää tulosta syntyy. Olin lisäksi laatinut kysymykset koskien päivittäisiä työtunteja ja taukojen määrää ja pituutta, mutta vastaukset jäivät saamatta.

4.1.4 Grupo priority

Grupo priority on brasilialainen jalkinealan yritys, jolla on kaksi brändiä; West Coast miehille ja Cravo & Canela naisille. Paitsi omilla brändeillään, yritys eroaa kahdesta aikaisemmasta ollen niistä suurin. West Coast -brändi rakentuu nuorekkaasta ja rennosta työkulttuurista, joka sai alkunsa vuonna 1987 yrityksen tuodessa markkinoille Brasilian ensimmäisen työsaappaan. West Coastin kohderyhmänä ovat nuoret aikuiset, jotka ovat kiinnostuneita kulttuurista, kuten musiikista ja taiteista sekä pukeutumisesta. Brändin jalkineissa ja markkinoinnissa on vahvasti mukana urheilullisuus, etenkin surffaus, josta inspiraatiota on alusta alkaen haettu. (Schmidt, haastattelu 23.1.2014.)

Kuva 17. Markkinointimateriaalia West Coastin verkkosivustolta

Mutkattomasta muodista ja iloisesta suunnittelusta kiinnostuneiden naisten brändi Cravo & Canela on West Coastia tuorempi kiinnitys, sillä se on ostettu vuonna 2005. Cravo & Canelan ideana on Schmidtin mukaan olla ”se erityinen jalkine” monia kenkämerkkejä myyvässä keskihintaisessa liikkeessä. Jalkineissa on nähtävissä brasilialainen trooppisuus ja rentous sekä jalkinemaan pitkät perinteet laadukkaassa kengänvalmistuksessa. Päämalliston rinnalle on tullut design-henkisempi premium-mallisto, jonka konseptiin kuuluu myydä sitä pienessä yhden myyjän käsittävässä hienostuneessa liikkeessä varakkaammalle kohderyhmälle.

Kuva 18. Kesän 2015 Tropicália-malliston jalkineita

Kuva 19. Premium-malliston jalkineita

Suurin osa Grupo priorityn jalkineista myydään kotimaisilla markkinoilla Brasiliassa ja 15 prosenttia ulkomailla Latalaisessa Amerikassa, Euroopassa ja Lähi-Idässä. Tästä luvusta kaksi prosenttia suuntautuu pienille markkina-alueille ympäri maailmaa. Päämarkkina-alue ulkomailla on Venäjä. Yrityksellä on kaksi tehdasta Rio Grande do Sulin osavaltiossa sijaitsevassa Iivotissa, kaksi maaseudulla ja kaksi koillis-Brasiliassa. Tarkempaa erittelyä en haastattelusta saanut.

Vierailin Iivotissa sijaitsevalla tehtaalla 23.1.2014. Rakennuksen edustalla oli vartiointipiste, jonka kautta ilmoitauduttiin etukäteen sovitulle vierailulle yhteisen tuttavien kautta. Saman katon alla olivat edustustilat, West Coastin ja Cravo & Canelan showroomit, toimistoja, suunnitteluosastot, tuotantopuoli sekä varasto – näin tiedonkulku oli mutkatonta ja laatua helppo valvoa. Rakennuksessa noudatettiin näkemäni mukaan turvallisuusstandardeja ja koneisto oli kunnossa sekä ajantasalla. Tavaroille oli omat paikkansa ja yleisvaikutelma siisti. Lämpötila tuntui miellyttävältä, työtakkeina oli käytössä lyhythihainen malli. Kulkuväylät oli rajattu valkoisin teipein ja ne olivat esteettömät. Hätäuloskäynnit oli merkitty kyltein, jotka oli asetettu seinälle niin korkealle, että ne pystyi näkemään koneiden ylitse. Kaikki jalkineen valmistusvaiheet suoritettiin tehtaalla samoin kuin valmiiden tuotteiden pakkaaminen ja edelleenlähetyskin.

Kuva 20. West Coastin jalkinesuunnittelija esittelee tuotteiden prototyyppiä.

Kuva 21. Tuotantoalue

Kuva 22. Kappaleiden leikkaamista meistillä

Kuva 23. Neulosten ompelua

Kuva 24. Valmiita tuotteita pakattuina West Coastin jalkinelaatikoihin

4.2 Haastattelut tuotantotyöntekijöille

Tutkimuksen luotettavuuden takaamiseksi etenkin jalkinetehtailla tuotannon puolella työskentelevien henkilöiden työhyvinvointia ja -turvallisuutta koskien oli tärkeää haastatella suoraan myös heitä. Etukäteen sovitut kiertokäynnit tehtailla ja esimiesten haastattelut edustavat heidän näkökulmiin ja ovat mahdollisesti kauempina todellisesta arjesta ja rutiineista kuin tuotantotyöntekijöiden omat kokemukset. Lisäksi hyvinvointiaan voivat parhaiten kuvailla nämä työntekijät itse. Kontaktit näihin haastateltaviin saatiin jälleen kerran tuttavien kautta. Haastatteluita ei onnistuttu useista kyselyistä huolimatta saamaan tehtailta, joissa olin vierailut.

Haastattelut suoritettiin työympäristössä rauhallisessa paikassa, jossa muita työntekijöitä ei ollut kuuloetäisyydellä. Haastattelut suoritettiin Christiano Tonatto haastateltavien äidinkielellä portugalkiksi, sillä englannin kielen osaamista ei ollut. Portugalinkieliset haastattelut nauhoitettiin ja käännettiin englanniksi sekä edelleen suomeksi raportointia varten. Haastattelukysymykset laadittiin käyttäen apuna Suomen työsuojeluhallinnon työsuojelumittareita suomalaisen näkökulman mukaisesti. Työsuojelumittarit mitaavat kolmea työsuojeluhallinnon painopistealuetta; työtapaturmien torjuntaa, tuki- ja liikuntaelinsairauksien ehkäisyä sekä työn psykososiaalisia kuormitustekijöitä (Työsuojeluhallinto 2014).

4.2.1 Haastattelu 1.

Haastattelusta oli sovittu puhelimitse tehtaan omistajan kanssa aiemmin samana päivänä kuin se toteutettiin (23.3.2015). Haastateltava valikoitiin satunnaisesti saapumishetkellä kriteerinä kuitenkin se, että tämä työskentelisi nimenomaan tuotannon puolella. Tehdasrakennus muistutti avointa varastoa, jossa työskentelevät ihmiset ja koneet sekä laitteet näkyivät kadulle. Työntekijät olivat juuri palaamassa töihin lounastauolta haastattelijan saapuessa paikalle, joten työskentelyä ja esimerkiksi melutasoa tai kiirettä ei päästy havainnoimaan.

Haastateltava oli ujon oloinen, haastattelijan arvion mukaan noin kolmissakymmenissä oleva mies. Hän kertoi tehtaalla työstettävän ainoastaan jalkineiden pohjia ja korkoja. Hänen oma työpisteensä oli laasi, eli hiomakone, jolla pohjia muotoiltiin. Työhistoriaa haastateltavalla oli samalta tehtaalta jo pidemmältä ajalta, mutta tarkempaa tietoa ei saatu. Tyypillinen työpäivä tehtaalla alkoi hänen mukaansa seitsemältä ja jatkui klo 11.30 asti, jonka jälkeen oli puolentoista tunnin mittainen lounastauko. Lounastauon sai vapaasti käyttää missä ja miten tahansa. Työt jatkuivat klo 13 ja päättyivät klo 17.30. Muista tauoista ei haastattelussa ollut puhetta. Palkka voisi haastateltavan mukaan olla parempi, mutta sen tarkemmin hän ei halunnut siitä kertoa. Hän piti tehdasta kaiken kaikkiaan hyvänä paikkana työskennellä ja kertoi tehtävien sujuvan. Kehityskohteiksi haastateltava mainitsi työntekijöiden oman toiminnan organisoimisen.

Haastateltavan mukaan lääkärin vastaanotolla oli mahdollista käydä tarpeen vaatiessa sekä työntekijöille tehtävän säännöllisin väliajoin testejä joilla heidän terveydentilaansa seurataan. Välineet ja koneisto olivat hänen

mukaansa kunnossa ja turvallisia. Ennen työturvallisuutta kävi tarkistamassa ja mittaamassa siihen erikoistunut organisaatio, mutta nykyisin käyntejä ei enää tehdä. Uusille työntekijöille järjestetään kattava koulutus, eivätkä he saa työskennellä itsenäisesti, ennen kuin toimenkuva on tarkassa hallinnassa. Haastateltava kertoi olevansa tekemisissä vaarallisten aineiden kanssa työssään, mutta käyttävänsä asianmukaisia suojavarusteita, joihin kuuluivat hansikkaat, suojanaamarit tai muut kuhunkin työvaiheeseen tarvittaessa vaadittavat suojat. Tehtaalla on hänen mukaansa meluisaa ja tästä syystä käytössä ovat kuulosuojaimet. Työntekijät oli haastateltavan mukaan koulutettu toimimaan erilaisien hätätilanteiden varalta ja kulkureitit kahdelle hätäuloskäynnille olivat esteettömät. Tavaroilla oli omat paikkansa ja kunkin työntekijän vastuulle kuului siivota oma työpisteensä. Jos jollakin työntekijällä ei ollut hetkellisesti työtä, saatettiin hänelle antaa siivoustehtäviä.

Työergonomiasta kysyttäessä haastateltava kuvaili paikallaan seisomisen pitkiä aikoja aiheuttavan toisinaan rasitusta selässä. Muista tauoista kuin lounastauosta ei ollut puhetta, joten mahdollisen taukojumpan tai istumisen mahdollisuus jäi epäselväksi. Tehtaalla kierrätettiin. Haastateltava mainitsi esimerkkinä paperin, muovin ja vaaralliset aineet, jotka kerättiin erikseen.

4.2.2 Haastattelu 2.

Toinen haastattelu suoritettiin 31.3.15, brasilialaisen Arezzon tehtaalla työskentelevälle naiselle. Hänen työtehtävänä oli liiman levitys pohjaan koron kiinnitystä varten. Tehtaalla suoritettiin vain koron ja pohjan työvaiheet, päälliset valmistettiin toisaalla. Haastateltava oli työskennellyt samassa tehtävässä kaksi vuotta ja kaksi kuukautta. Hän oli haastattelun ajankohtana, noin kello yhden aikaan, palaamassa lounastauolta ja haastattelijan mukaan käyttäytyi rauhallisesti ja avoimen oloisesti savuketta poltellen. Hän ei miettinyt vastauksiaan pitkään vaan kertoi myös työpaikkansa epäkohdista haastattelijalle, jonka arvion mukaan tämän ikä olisi noin 35.

Haastateltava kertoi tehtaalla olevan jatkuvasti kiire ja aikataulujen olevan tiukkoja. Palkkaus voisi hänen mukaansa olla parempi. Kysyttäessä mikä tehtaalla toimii, haastateltava kertoi työilmapiirin ja työntekijöiden välisen suhteiden olevan hyvät. Hän ei osannut eritellä, mitä muuttaisi työpaikassaan. Työterveyslääkärin palveluita Arezzolla ei ollut, mutta lääkkeitä työntekijät saivat haastateltavan mukaan alennusta. Hän kuvaili oman työtehtävänsä olevan hyvin turvallinen, sillä hän ei käytä isoja koneita. Niiden kunto oli hänen tietojensa mukaan kuitenkin hyvä. Uusiin työtehtäviin järjestetään aina asianmukainen perehdytys.

Ilmastointilaitteita tehtaalla ei ollut, vaan rakennus oli edellisen tapaan kadulle avoin. Haastateltava ei ole sanojensa mukaan tekemisissä vaarallisten aineiden kanssa työssään ja meluisissa paikoissa käytössä on kuulosuojaimet. Hän ei osannut nimetä yleisintä terveysongelmaa työpaikallaan. Haastateltava kertoi, että tavaroille on omat paikkansa ja kaikki pitävät huolen omien työpisteidensä siisteydestä. Myös yleistilojen siivooja käy

hänen mukaansa säännöllisesti rakennuksessa. Toista uloskäyntiä ei tehtaalla ollut, vaan kaikki kulku tapahtui suuren etuportin kautta.

4.3 Nahkatehdas

Tulevan yrityksen tuotteille etsittiin materiaalientuottajia Novo Hamburgosta tai sen lähialueilta, jossa myös tuotantoon soveltuva jalkinetehdas sijaitsee. Lähituotannon etuina on prosessien helppo valvonta ja juoksevien asioiden hoito, sillä Brasiliassa asiat hoidetaan usein kasvatusten. Myös logistiset kustannukset ja kuljetuksesta koituvat ympäristöhaitat pienenevät, kun välimatkat ovat lyhyitä. Novo Hamburgo on tunnettu jalkineteollisuudestaan ja sieltä löytyy lukuisia komponenttien valmistajia, nahkatehtaita, kangas- ja keinoainevalmistajia, korkotehtaita sekä ainakin yksi lestitehdas. Opinnäytetyöntekijä on vierailut ja luonut kontakteja näihin valmistajiin ollessaan opiskelijavaihdossa kaupungissa vuonna 2012.

Koska läpinäkyvän ja hyväksyttävän toiminnan osalta suurimmat haasteet ovat nahan tuottamisessa, seuraavassa osiossa esitellään Novo Hamburgossa sijaitseva jalkinenahkoja valmistava parhaalla arvosanalla arvioitu ja auditoitu tehdas, joka löytyi Suomesta käsin Leather working groupin verkkosivuston kautta. Kriteereitä tehtaalle valinnalle mallistoa varten olivat työturvallisuudesta huolehtiminen, ympäristön kunnioittaminen ja sen mahdollisimman vähäinen kuormittaminen. Työntekijöillä tuli olla myös asianmukainen palkkaus ja työajat. Opinnäytetyön tekijä vieraili tehtaalla 10.4.15. Tutkimusmenetelminä on käytetty haastattelua ja havainnointia. Tietoa yrityksestä on saatu myös sähköpostitse vastaanotetusta yritysesittelystä.

4.3.1 AMCM Indústria e Comércio Importação e Exportação

Irmãos Marchini (Marchinin veljekset) & Cia eli AMCM on yritys, joka tuottaa jalkineiden valmistukseen ja verhoiluun soveltuvaa nahkaa sekä kotimaahan että vientiin. Yrityksen erikoisosaamisalueena ovat tekniset nahat, joita käytetään esimerkiksi lentokoneissa, sairaaloissa ja autoissa.

Novo Hamburgossa sijaitseva tehdas perustettiin vuonna 1976 suurien taloudellisten muutosten aikana, jolloin joustavuudesta jalkinealalla oli etua. AMCM aloitteli tuolloin toimintaansa viennin parissa kansainvälisten kauppakumppanien kanssa. Sijoittamalla järjestelmällisesti henkilöstön osaamiseen ja välineistöön yritys on kasvattanut markkinaosuuttaan huomattavasti vuoteen 2015 mennessä. Sen palveluksessa on 200 työntekijää ja tuotantoalue 20 000 neliömetrin laajuinen.

AMCM:n toiminnan kulmakivenä on valmistaa korkealaatuisia tuotteita yhteiskuntaa ja ympäristöä kunnioittaen sekä tarjota samalla erinomaista asiakaspalvelua. Tuotantolaitos on auditoitu ja arvioitu parhaalla mahdollisella arvosanalla ympäristöä kunnioittavista toimintatavoistaan. (AMCM-yritysesittely 2015.)

Tehtaalle pääsi helposti vierailulle soittamalla ja kertomalla asiansa. Nahkatekniikkona toimiva Marcos Faggion esitteli paikkoja ja työtapoja sekä koulutuksensa ja kokemuksena puolesta osasi kertoa asiantuntevasti myös nahanvalmistusprosesseista. Tehtaalla oli selvästi kiire ja Faggion tuli välillä vastailla puheluihin. Silti hän vastasi kaikkiin kysymyksiin ja antoi rauhassa kuvata tehtaalla.

Kuva 25. Wet blue -käsitellyt nahat tulevat Mato Grosson osavalttiosta (Kuva: Cristiano Tonatto)

AMCM ostaa wet blue -käsiteltyä nahkaa (Kuva 25), joista voidaan Novo Hamburgossa sijaitsevalla tehtaalla sitten valmistaa minkälaisia tahansa. Nahat tulevat Mato Grosson osavalttiosta, jossa suurin osa Brasilian nahantuotannosta tapahtuu. Marcos vakuutti, että AMCM ei ole tekemisissä laittomuuksien, kuten Amazonin metsäkatoa edesauttavan toiminnan tai orjatyövoiman kanssa alihankkijoidensa osalta. Yrityksellä on hänen mukaansa vihreät arvot, mikä on sen ehdoton kilpailuetu.

Kuva 26. Tehtaalla vallitsee järjestys (Kuva: Christiano Tonatto)

Nahkatehtaalla kaikelle oli oma paikkansa ja yleisilme siisti (Kuva 26). Kulkureitit olivat vapaina ja hätäuloskäynnit merkitty tarpeeksi korkealle sijoitetuin kyltein (Kuva 27). Konekanta oli moderni ja hyvässä kunnossa hätäpainikkeet mukaan lukien. Työntekijöillä oli työvaatteina sininen paita tai takki ja umpinaiset kengät (Kuva 28). Housut saivat olla omat – lyhyet tai pitkät. Tehtaalla oli mielestäni melko kuuma ottaen huomioon joidenkin työvaiheiden fyysisen raskauden. Tuulettimia oli käytössä, mutta ne eivät viilentäneet jokaista työpistettä. Avonaisen rakennuksen vuoksi varsinainen ilmasto oli vain suljetuissa toimistotiloissa.

Kuva 27. Esteetön käytävä hätäuloskäynnille (Kuva: Christiano Tonatto)

Kuva 28. Modernia konekanta (Kuva: Christiano Tonatto)

Kuva 29. Kaikki jäte kierrätetään AMCM:n parkitsemolla (Kuva: Christiano Tonatto)

Tehtaalla kaikki jäte kierrätetään ja Faggion mukaan esimerkiksi leikkujätteestä valmistetaan mattoja. AMCM:n valmistama nahka on heidän kehittämänsä Bio-nahkaa, joka on kromiparkittua nahkaa ympäristöystävällisempää ja lähes yhtä kestäväää.

Kuva 30. Suuri koneisto mahdollistaa neljän vuoden työstämisen samanaikaisesti (Kuva: Christiano Tonatto)

Tehtaalla oli paljon työntekijöitä ja jokaista työvaihetta oli suorittamassa useampi henkilö. Esimerkiksi raskaita vuotia nostellessa taakan jakaminen on ensiarvoisen tärkeää työturvallisuuden kannalta. Yksi vuota voi painaa jopa 40 kiloa. Suurin osa työntekijöistä oli miehiä. Työpäivän pituus on kahdeksan tuntia, johon sisältyy tunnin ja viidentoista minuutin mittainen

lounastauko, jonka voi käyttää miten tahansa. Yritys tarjoaa työntekijöilleen terveyspalveluita ja jopa hammaslääkäri on Faggion mukaan heille ilmainen.

Kuva 31. Vuodat siliävät koneessa (Kuva: Christiano Tonatto)

Kuva 32. Vedenpuhdistusjärjestelmä (Kuva: Christiano Tonatto)

Nahkatehtaan käyttämä vesi puhdistetaan tehtaan pihalla sijaitsemalla laitoksella (Kuva 32) ja päästetään sitten jokeen. Marcosin mukaan toiminnan kestävyydestä yritykseltä löytyy sertifikaatti.

Kuva 33. Polttopuuta veden lämmitykseen (Kuva: Christiano Tonatto)

Tehdas säästää energiaa käyttämällä veden lämmitykseen polttopuuta (Kuva 33), joka on peräisin kasvatetuilta plantaaseilta.

Kuva 34. Värivarasto (Kuva: Christiano Tonatto)

Värivarastossa (Kuva 34) sekoitettiin vuotiin ruiskutettavia värejä ja tehtiin kokeiluja uusia projekteja varten. Tällä osastolla työvaatetukseen kuului myös roiskeilta suojaavat pitkät housut. Erityyppiset viimeistelyt ja värikäsittelyt suoritettiin erilaisia tekniikoita käyttäen. Metallinhoitoon pinta kiinnitettiin nahkaan foliorullaa muistuttavasta materiaalista (Kuvat 35 ja 36). Nahan pintaa voitiin muokata myös painamalla siihen erilaisia kuvioita (Kuva 37).

Kuva 35. Metallia muistuttavat pintavärit painettiin nahkaan kiinni isoista foliota muistuttavista rullista (Kuva: Christiano Tonatto)

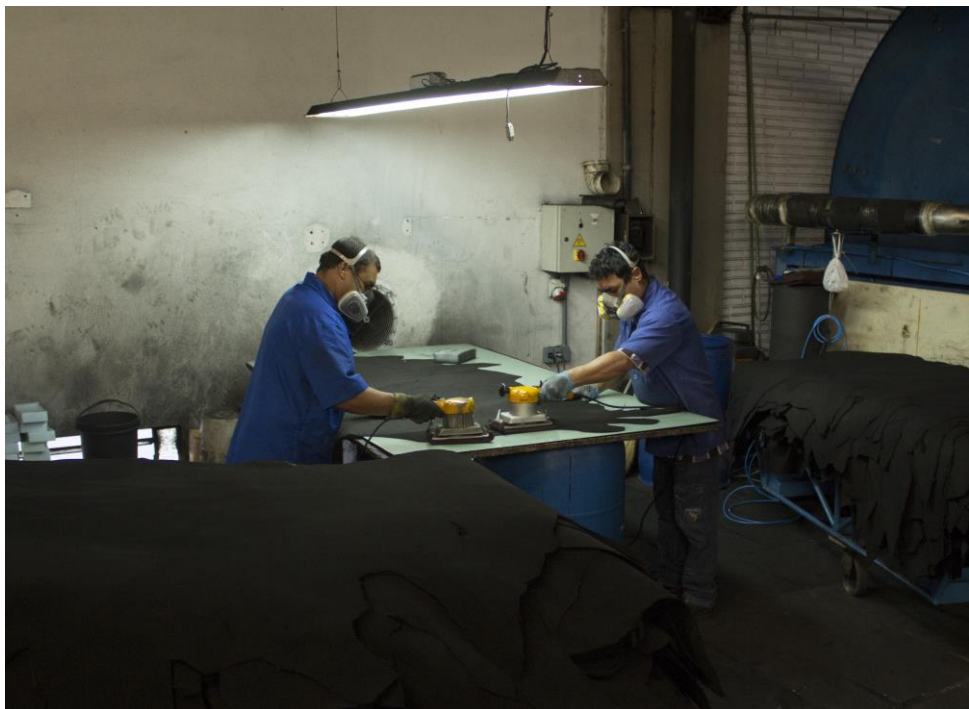

Kuva 36. Tehtaalla viimeisteltiin nahkoja moneen tyyliin (Kuva: Christiano Tonatto)

Kuva 37. Nahan pintaan painettava martio (Kuva: Christiano Tonatto)

Faggio kertoi AMCM:n tuottamista nahoista 40 prosentin osuuden menevän vientiin, joista suurimman osan määränpäänä on Eurooppa. Yksittäisenä maana eniten nahkaa ostaa Saksa turvajalkineiden valmistusta varten. Yhdysvallat, joka on listalla toisena, valmistaa nahasta kestäviä vedenpitäviä jalkineita. Kolmantena listalla on Venäjä, neljäntenä Kiina. Kiinassa AMCM:n materiaalit taipuvat auton verhoiluiksi. Viidentenä listalla on Australia. Brasiliassa suurin osasta yritykseltä ostetuista nahoista päättyy lasten jalkineisiin. Faggio sanoi brasilialaisen nahan olevan kallista, noin 3 – 5,5 yhdysvaltain dollaria, eli noin 2,7 – 4,90 euroa neliöjalalta.

Kuva 38. Työntekijöillä on käytössä suojavarusteet. (Kuva: Christiano Tonatto)

Tehtaalla oli käytössä kuhunkin tehtävään soveltuva suojaruostus (*Kuva 38*), mutta näkemäni mukaan sen noudattamista ei valvottu tarkasti. Kaikilla työntekijöillä ei esimerkiksi meluisilla alueilla ollut korvatulppia korvissaan.

Kuva 39. Lastauslaituri (Kuva: Christiano Tonatto)

Nahkatehtaalla kaikki näytti toimivan suhteellisen hyvin ja voisin tulevaisuudessa kuvitella käyttäväni yritystä nahantoimittajanani. Sitä varten haluaisin kuitenkin keskustella vielä tehtaalla työskentelevien henkilöiden kanssa heidän työhyvinvoinnistaan. Lisäksi tarvitsisin todistusaineistoa nahan alkuperästä varmistaakseni siitä, että ihmisiä ja eläimiä ei ole missään tuotantovaiheessa kohdeltu kaltoin. Yrityksen sertifikaatit olivat toimistohuoneessa esillä, mutta en ehtinyt perehtyä niihin kovin tarkasti vierailun loppupuolella. Sain kuitenkin käsityksen AMCM:n toiminnasta ja nahkatehtaan toiminnasta ylipäätään. Olin vaikuttunut Faggion minulle antamasta ajasta, vaikka kerroin olevani vielä opiskelija. AMCM haluaakin palvelunsa olevan ensiluokkaista.

5 MALLISTO

Koko opinnäyteyö rakentuu tulevaisuuden suunnitelmani, oman yrityksen perustamisesta ympärille. Tässä osiossa kerrotaan jalkinemerkistä ja brändistä, sen identiteetistä ja arvoista, joihin peilaten valmistuttamismahdollisuuksia Brasiliassa kartoitettiin. Tulevan yrityksen jalkinemerkkin tyyliin suunniteltiin myös mallisto, joka edustaa viimeisintä osaamistani valmistumisen kynnyksellä ja on siten käytettävissä myös työnhakua varten tehtävässä ammatillisessa portfolioissa. Torres-nimiseen mallistoon kuuluu viisi paria kesäisiä ja muodikkaita naisten jalkineita. Niiden suunnittelussa on käytetty valitun teeman pohjalta laadittuja tunnelmatauluja sekä trendisivuston trendiennusteita kesälle 2016.

Kuvassa 41 tunnelmataulu kuvaa yksinkertaista elämäntyyliä, jota kiireisessä ja teknistyneessä nykymaailmassa kaivataan. Tämä trendi liittyy ihmisten kyllästymiseen uusiin innovaatioihin, joita kehitellään vain innovoimisen vuoksi. Luonto ja hetkestä sekä elämän pienistä iloista nauttiminen tuntuvat houkuttelevimmilta. (Housley 2015.) Päättunnelmataulussa (Kuva 42) on koettavissa sekä malliston arvoituksellinen tunnelma että nähtävissä konkreettisia vedenalaisia muotoja, jotka toistuvat malliston jalkineissa. Simpukat ovat kautta aikojen inspiroineet arkkitehteja ja muotoilijoita kiehtovine muotoineen; ne ovatkin todellisia luonnon taideteoksia. Värimaailma on harmoninen ja rauhallinen. Huurremetallit, läpinäkyvyys, siniset, vihreät ja valossa kylpevät hiekan sävyt luovat taianomaisen vaikutelman, joka on pyritty säilyttämään malliston jalkineiden materiaallivalintoja tehdessä. Ilmapallot ja lennokkaat muodot kuvaavat vapautta ja elämäniloa. Jalkineiden päävalmistusmateriaalina on nahka.

Kuva 42. Päämoodboardissa on koettavissa malliston tunnelma ja nähtävissä jalkineissa toistuvia teemoja

Torres-malliston kohderyhmänä (Kuva 43) ovat naiset, jotka ovat kiinnostuneita muodista ja valmiita maksamaan laadusta, muotoilusta ja eettisistä sekä ekologisista toimintatavoista massatuotantobrändien tuotteita enemmän. Nämä naiset ovat työssäkäyviä ja elämässään aktiivisia muutenkin. He matkustavat, ovat kiinnostuneita kulttuurista, tapahtumista ja ihmisistä ympärillään. Toisin sanoen, he viettävät elämää myös kodin ulkopuolella, missä tämän tyyppisille jalkineille on käyttöä. Kohderyhmän naiset arvostavat elämyksiä.

Kuva 43. Malliston kohderyhmään kuuluvat naiset ovat aktiivisia elämässään

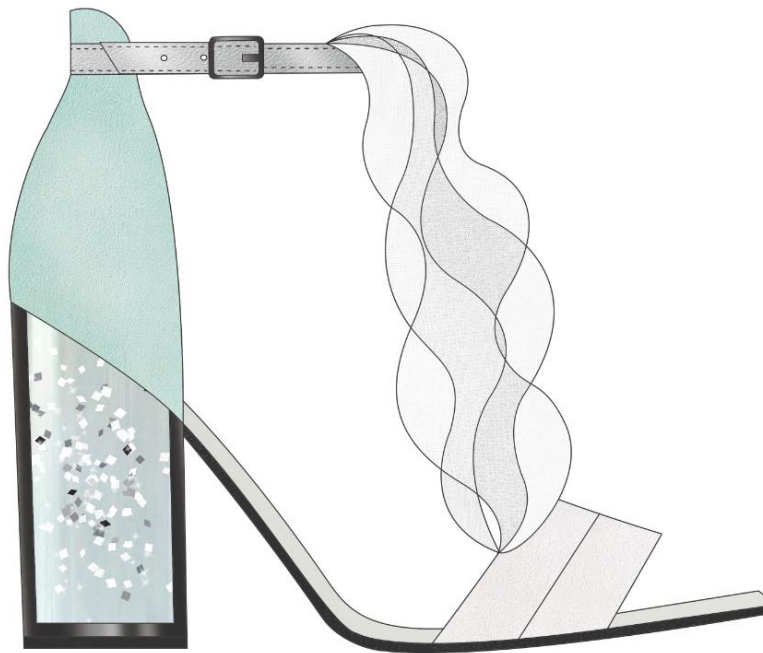
Viimeisessä taulussa (*Kuva 44*) malliston tema ja jalkinebrändi näyttäytyvät yhteisenä kuvakollaasina, jossa yhdistyy skandinaavinen design-perinne, mielikuvituksenellisuus sekä lumoavat vesimaisemat. Sinisen sävyt, seikkailu, läpinäkyvyys ja vaaleanpunainen toistuvat malliston jalkineissa.

Kuva 44. Tunnelmataulun materiaalit, värit ja mielikuvituksenellisuus ovat inspiroineet Torres-mallistoa

5.2.2 Lopputulos

Torres-malliston jalkineet on nimetty kaupungin rantojen mukaan. *Paraiso* (Kuva 45) sijoittuu tunnelmaltaan vedenalaiseen maailmaan. Läpinäkyvän muovikoron sisällä on hopeanväristä glitteriä ja se on rajattu mustin metallikehyksin. Samaa metallia on myös remmissä oleva solki. Läpikuultava vesikasvia muistuttava etukoriste on ohutta kangasta. Vaaleanturkoosi takakappale on pintanahkaa kuten hopeanväriäinen remmikin. Etuosa on pehmoista valkoista mokkaa, sisäpohja nahkaa ja ulkopohja pitävää kumia. *Paraiso* on malliston designer-henkisin jalkine ja varmasti kallein valmistaa. Se toimii katseenkiinnittäjänä ja mediahuomion kerääjänä.

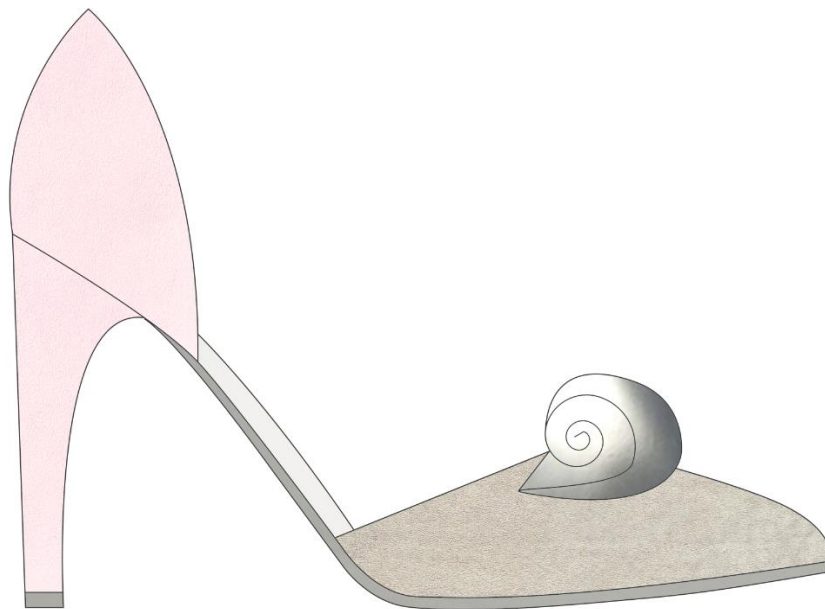
Kuva 45. *Paraiso* on malliston showstopper

Itapeva (Kuva 46) siirtyy meren alta kohti maan pintaa Torresin kallioita kohti. Musta väri tekee siitä tyylikkään ja terävän oloisen. Kärkikappale on valmistettu mallistolle tunnusomaisesta viimeistelyltään kiveä muistuttavasta nahasta. WGSN-trendisivuston ennusteessa kesälle 2016 D'orsay malli esiintyi erilaisilla variaatioilla.

Kuva 46. Itapeva on Paraisoa kaupallisempi malli

Naisellisen ja elegantin *Ancora*-mallin (Kuva 47) lempeät värit löytyvät paitsi tunnelmatauluista, myös kesän 2016 väritrendeistä. Etukappaleen hiekkarantaa muistuttavan mokkanahan päällä lepää peilihopeanahasta muotoiltu simpukkakoriste. Jalkine on edellisiä malleja edullisempi valmistuttaa, sillä sen korko on standardimallia, eikä sitä tarvitse erikseen teettää. Takakappale on pintanahkaa.

Kuva 47. Ancora on klassinen ja naisellinen muotoilultaan

Aurinkoinen ja tyttömäinen *Guarita* (Kuva 48) on Torres-malliston kaupallisemmasta päästä. Pintanahkaisen takakappaleen pastellikeltainen väri ja yksinkertaisen koron päällysmateriaalina toimiva peilihopeanahka löytyvät trendiennusteesta, kuten klassinen muotokielikin. *Guarita* olisi todennäköisesti edullisin ja helpoin valmistaa, sillä malli on hyvin yksinkertainen ja pelkistetty.

Kuva 48. Guaritasta mielenkiintoisen tekevät sen valmistusmateriaalit

Myös urheilutrendiin lukeutuva muodikas *Cal* (Kuva 49) kuuluu kaupalliseen kategoriaan. Se on tarkoitettu helpoksi kävelykengäksi monenlaiseen ympäristöön, ei varsinaisesti urheiluun. Hillityt värit korostavat mallin korkeaa laatua ja hienostuneisuutta. *Cal* sijoittuu korkeimmalle Torresin kallionkielekkeiden huipulle Atlantin valtameren yläpuolelle ja edustaa malliston seikkailuhenkkeä.

Kuva 49. *Cal* soveltuu rentoon elämäntyyliin niin kaupunkiin kuin luonnon helmaan kävelyretkellekin

6 TULOKSET

Opinnäyteyössä etsittiin vastausta pääkysymykseen; millaisia mahdollisuuksia on jalkinemalliston valmistuttamiseen Brasiliassa? Lisäkysymyksenä mietittiin, voiko valmistuttamisprosessi Brasiliassa olla eettinen ja ekologinen. Brasilian jalkineteollisuus on maailmanlaajuisesti merkittävässä mittakaavassa ja samalla erittäin monimuotoista. Maassa on lukuisia jalkine- ja komponenttivalmistajia sekä materiaalien tuottajia, jotka usein ovat erikoistuneet johonkin tiettyyn osaamisalueeseen. Tällaisia alueita ovat esimerkiksi jalkineiden valmistuksessa vain neulosten tai korkojen ja pohjien työstämisvaiheet tai nahantuotannossa esimerkiksi osittain jo toisaalla käsiteltyjen vuotien viimeistely ja muokkaus.

Näiden valmistajien ja tuottajien toimintatavat voivat poiketa tapauskohtaisesti radikaalistikin toisistaan. Varakkaammassa eteläisessä Rio Grande do Sulin osavaltiossa sijaitsevilla tehtailla työntekijöiden oltavat ovat eurooppalaisella tasolla ja konekanta sekä osaaminen alan huippua. Sen sijaan etelässä jalkineiden valmistuksessa käytettävä nahka on usein peräisin Brasilian pohjoisemmissa osista, erityisesti Mato Grosson osavaltiosta, missä joillakin tiloilla on havaittu jopa orjatyövoiman käyttöä. Brasilia ja useat kansainväliset järjestöt ovat reagoineet tilanteeseen voimakkaasti kehittämällä erilaisia toimia epäeettisen toiminnan lopettamiseksi.

Nahkatuotannon yhtenä suurimpana riskitekijänä ympäristön kannalta on Amazonin sademetsiä ja niiden biodiversiteettiä tuhoava karjankasvatus. Brasilian hallituksen mukaan hehtaarin kokoinen alue metsää tuhoetaan joka 18. sekunti ja koko ajan kasvi- sekä eläinlajeja kuolee sukupuuttoon. Myös alkuperäiskansoja on tämän kestäättömän toiminnan vuoksi hävinnyt. Ongelma on globaali paitsi yhteisen maapallon ja ilmastokannalta myös siksi, että brasilialaista nahkaa käytetään yhä suuremmassa osassa maailman laadukkaimmista nahkatuotteista. Yhdysvalloissa ja Euroopassa myytävien hintavampien tuotteiden nahka voi olla vain viimeistely siellä vaikka kuluttajan tiedossa olisi valmistusmaana vain viimeistelypaikka. Tämä johtuu pääosin siitä, että Brasilian kapasiteetti tuottaa nahkaa on moninkertainen pieniin Euroopan maihin, kuten Italiaan verrattuna. Brasilialainen nahka on korkealaatuista ja hintatasoltaan verrattain korkea.

Myös jalkine- ja nahkatehtaiden käytännöt poikkeavat toisistaan. Toisaalla kuumana kesäpäivänä tehtaalla on sisällä miellyttävän viileää ilmastoinnin ansiosta, kun toisaalla edes siirrettäviä tuulettimia ei riitä jokaiselle työpisteelle. Brasiliassa on mahdollista valmistuttaa tuotteita eettisesti. Avaintekijänä on suunnittelijan ja yrittäjän vastuu tuntea koko toimitusketju ja ottaa selvää asioista, sillä valtavassa maassa on hyvin erilaisia toimijoita.

Opinnäytetyössä etsittiin myös vastausta kysymykseen; millainen olisi tulevalle yritykselleni suunniteltava Brasiliassa valmistutettava jalkinemallisto? Taustalla malliston suunnittelussa on yrityksen arvot ja ideologia. Sen jalkineiden tarkoitus on ilostuttaa kaiken ikäisten naisten elämää lennokkaalla muotoilulla ja trendikkäillä väri- ja materiaalivalinnoilla. Yrityksen tuotteiden tulee olla valmistettu ihmisiä, eläimiä ja ympäristöä kunnioittavalla tavalla. Tavoitteena oli myös selvittää, kuinka valmistut-

tamisprosessi Brasiliassa toimii ja mitä näiden malliston jalkineiden valmistuttaminen Brasiliassa maksaisi. Lopputuloksena syntyi viiden jalkineen varioitavissa oleva naisten muodikas Torres-jalkinemallisto kesälle 2016. Suunnittelussa käytettiin apuna trendiennustussivuston materiaaleja sekä vedenalaisen seikkailun ja rentouttavien rantojen teemaa. Teemaan perustuen valmistettiin tunnelmatauluja, joita hyödyntäen saatiin ideoita jalkineiden muotoihin ja materiaaleihin sekä väreihin. Mallisto sisältää kolme kaupallista, helposti valmistettavissa olevaa mallia, sekä kaksi erikoisempaa jalkinetta, joiden korko teetettäisiin erikseen.

Malliston valmistukseen sopivat kontaktit ja valmistajat löytyivät, mutta hinta-arvio jäi useista pyynnöistä huolimatta saamatta. Uskon, että syynä tähän on opiskelija-asemani, sillä kiireisillä tehtailla etusijalla olivat tilauksiaan odottavat maksavat asiakkaat. Muina syinä uskon olleen etäisyyden ja kulttuurierojen sillä Brasiliassa asiat hoidetaan usein kasvotusten. Tutkimuksen aikana sain kuitenkin käsityksen, että korkean verotuksen ja hintojen vuoksi valmistuttaminen Brasiliassa ei ole erityisen edullista, mutta siellä mahdollisuudet monenlaiseen muotoiluun ovat erittäin hyvät, sillä eri tyyppisiä valmistajia on paljon ja ne sijaitsevat pitkälti samalla alueella. Näin jalkineita voitaisiin valmistuttaa suurimmaksi osaksi lähituotantona Rio Grande do Sulin osavaltiossa jonne olen muuttamassa ensi vuonna. Laadin myös kysymyksiä tehtaille koskien valmistuttamisaikataulua, suunnittelijalta tarvittavia tietoja ja heidän materiaalien ja lestien toimittajiaan, mutta jäin ilman vastausta.

7 POHDINTA

Opinnäytetyön yhtenä haasteena varsinkin työtä aloittaessa oli kolmella kielellä työskentely ja tiedon vääristymisen välttäminen. Englannin kielisiä luotettavia ja ajantasaisia sivustoja oli vaikeampi löytää kuin portugalinkielisiä, sillä ne olivat usein maksullisia. Työn edetessä uudempaan materiaalia vapautettiin luettavaksi ilmaiseksi. Nyt sekä brasilialaiset että kansainväliset ammattisivustot sekä järjestöt ovat minulle tuttuja ja aion seurata niiden toimia ja raportointia jatkossakin.

Aluksi suunnittelin tekeväni työn monimutkaisemmalla tavalla, mutta pitkän tauon jälkeen työn tekemisestä palattuani sen äärelle, pystyin näkemään sen rakenteen ja virheeni selkeästi. Poistin kokonaisia osioita ja muutin työn aihetta siten, että siitä olisi oikeasti hyötyä. Näin opinnäytetyö muuttui myös mielekkäämmäksi ja innostuin aiheesta osana tulevaisuuttani jalkinemuotoilijana.

Suurimmat haasteeni prosessin aikana kohtasin aikatauluttamisessa. Halusin tehdä mahdollisimman tarkkaa ja huolellista työtä, mutta arvioin ajankäyttöäni aivan liian optimistisesti. Aiheeseen syventyminen vei useita tunteja päivässä. Olin myöskin unohtanut, kuinka paljon malliston suunnitteluprosessiin kuluu aikaa. Jos olisin saanut haluamani hinta- ja valmistuttamistiedot tehtailta, olisi suunnittelutyö tuntunut palkitsevammalta. Yrityksen arvojen ja ideologian sekä suunnan miettiminen on kuitenkin ehdottomasti hyödyksi tulevaisuuttani ajatellen, kuten myös kaikki jalkineiden suunnitteluun liittyvä tutkimus ja luova prosessikin – muotoilijak-

sihan valmistun. Lisäksi voin todeta myös projektinhallinnan taitojeni kehittyneen merkittävästi työn tekemisen aikana.

Muistutin itseäni myös jatkuvasti objektiivisena pysymisestä. Olin opiskelijavaihdossa Novo Hamburgon kaupungissa päässyt jo vierailemaan esimerkiksi korko-, lesti- ja säilytyspussukatehtaille ja saanut jonkinlaisen käsityksen paikallisista käytänteistä. Minulla oli oletta-
mus eettisen ja ekologisen toiminnan mahdollisuudesta, mutta en ollut tietoinen esimerkiksi nahan koko tuotantoketjusta ja sen ongelmista.

Tein laajan selvitystyön ja kävin läpi valtavan määrän materiaalia saadakseni kattavan kokonaiskuvan ja luotettavaa tietoa aiheesta, josta oli kirjoitettu eri lähteissä aivan päivänvastaisin argumentein. Samasta syystä olen erityisen iloinen, että minulla oli mahdollisuus päästä havainnoimaan jalkinetehtaiden ja nahkaparkitsemon arkea henkilökohtaisesti. Olen todella tyytyväinen tehdasvierailuilta saatuun runsaaseen kuvamateriaaliin sillä se avaa aivan eri tavalla näkemystä tehtaiden todellisesta tilasta lukijalle kuin kirjallinen tuotos. Samalla se toimii todistusaineistona kirjallisen osuuden luotettavuudesta.

Aion muuttaa Brasiliaan ensi vuonna ja perustaa siellä tulevaisuudessa jalkinealan yrityksen, joten tutkimusaihe on minulle erittäin ajankohtainen ja hyödyllinen. Toivon että myös mahdollisimman moni alan opiskelija lukee opinnäytetyöni, sillä se sisältää tietoa esimerkiksi globaalista nahkateollisuudesta, joka vaikuttaa suorasti tai epäsuorasti koko jalkinealaan. Muotoilijalla on suuri vastuu valinnoistaan ja siksi on tärkeää tietää myös niiden seuraukset.

LÄHTEET

KIRJALLISET LÄHTEET

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13. osin uud. p. Helsinki: Tammi.

Schmidt, S. 2015. Strategic positioning of footwear companies in the Vale do Rio dos Sinos, Brazil. Teoksessa Nebo, M. & Mustonen, L. (toim.) Teoksessa Fredrikan jalanjäljissä, Hamkin jalkinekoulutus muotoilualan ytimessä. Tampere: Tammerprint Oy, 96.

HAASTATTELUT:

Faggio, M. 2015. Nahkateknikko. AMCM Indústria e Comércio Importação e Exportação. Haastattelu 10.4.2015.

Osastopäällikkö. 2015. Conexport. Haastattelu 21.2.2015.

Schmidt J. 2014. Markkinoinnin sisältövastaava. Grupo priority. Haastattelu 23.1.2014.

Tehdastyöntekijä 1. 2015. Haastattelu 23.3.2015

Tehdastyöntekijä 2. 2015. Haastattelu 31.3.2015.

Viljanen, J. 2014. Toimitusjohtaja. Donna moderna oy. Haastattelu 26.2.2014.

SÄHKÖISET LÄHTEET:

Abicalçados. 2014. Yhdistys. Abicalçados. Viitattu 17.1.15 ja 29.3.15.
<http://www.abicalcados.com.br/site/abicalcados.php?id=5>

About the Amazon. n.d. Organisaatio. WWF. Viitattu 16.3.2015.
http://wwf.panda.org/what_we_do/where_we_work/amazon/about_the_amazon/

About the project –what is it. 2013. Brazilian leather. Organisaatio. Viitattu 28.2.2015. <http://brazilianleather.com.br/?p=816>

Amazonin sademetsä. n.d. Organisaatio. Greenpeace. Viitattu 16.3.2015.
<http://www.greenpeace.org/finland/fi/kampanjat/metsa/sademetsat/amazon/>

Brazilians anticipate negative. 2015. Organisaatio. World footwear. Viitattu 15.1.15. 2014<http://worldfootwear.com/news.asp?id=670&Brazilians-anticipate-negative-2014>

Brazilian exports of hides and skins. 2015. Organisaatio. Centre for the Brazilian Tannery Industry (CICB), Brazilian Trade and Investment Promotion Agency (Apex-Brasil). Viitattu 27.2.2015.
<http://brazilianleather.com.br/wp-content/uploads/2015/02/TOTAL-ENG-JAN15.pdf>

Brazilian footwear. n.d. Yhdistys. Abicalçados. Viitattu 30.3.15.
http://www.brazilianfootwear.com.br/site/braz_footwear.php

Brazilian leather book. 2015. Organisaatio. Centre for the Brazilian Tannery Industry (CICB), Brazilian Trade and Investment Promotion Agency (Apex-Brasil). Viitattu 13.3.2015.
http://issuu.com/iconographic/docs/brazilian_leather_book_-_2nd_edition?e=4514343/7279280#search

CICB promotes a movement to publicize the Leather Law. 2014. Fashion Net Asia. Muotialan ammattisivusto. Viitattu 12.3.2015.
http://www.fashionnetasia.com/en/BusinessResources/7340/Brazil_CICB_promotes_a_movement_to_publicize_the_Leather_Law.html

Dalgaard Steffensen I. 2012. Special report Revealed: how our shoes are linked to deforestation and slavery in the Amazon. The Ecologist. Viitattu 30.3.2015.

Forced labour in Brazil: 120 years after the abolition of slavery, the fight goes on. 2008. Organisaatio. International Labour Organization. Viitattu 30.3.2015. http://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/features/WCMS_092663/lang--en/index.htm

Freitas, T. 2014. Após crise, setor calçadista mira o mercado interno e tenta se diversificar. Folha de S.Paulo. Viitattu 17.1.15.
<http://www1.folha.uol.com.br/mercado/2014/09/1508819-apos-crise-setor-calçadista-mira-o-mercado-interno-e-tenta-se-diversificar.shtml>

Frequently Asked Questions. 2015. Organisaatio. Leather working group. Viitattu 28.3.2015.
<http://www.leatherworkinggroup.com/images/documents/LWG%20FAQs%2025%20March%202015.pdf>
http://www.theecologist.org/News/news_analysis/1651376/revealed_how_our_shoes_are_linked_to_deforestation_and_slavery_in_the_amazon.html

Housley, S. 2015. Tech ennui. Trendisivusto. WGSN. Viitattu 7.4.2015.
http://www.wgsn.com.ezproxy.hamk.fi/content/reports/#/Think+Tank//Consumer_Attitudes/19852

Nurminen, A. 2012. Kaupan omat merkit jyräävät. Turun sanomat. Viitattu 16.2.15.
<http://www.ts.fi/teemat/kuluttaja/382983/Kauppan+omat+merkit+jyraavat>

Siegler, L. 2013. Luxury leather and the Amazon. The guardian. Viitattu 26.2.2015. <http://www.theguardian.com/environment/2013/mar/03/luxury-leather-and-amazon-deforestation>

Slaughtering the Amazon. 2009. Organisaatio. Greenpeace. Viitattu 26.2.2015. <http://www.greenpeace.org/finland/Global/finland/p2/metsa/report/2009/slaughtering-the-amazon.pdf>

The brazilian footwear industry. 2008. Organisaatio. Europa Regina. Viitattu 15.1.15. http://europaregina.eu/photobase/news/francal_fairs-brazilian_footwear_industry-03002008.htm

Työsuojeluhallinnon työolosuhdemittarit. 2014. Työsuojeluhallinto. Viitattu. 22.1.2015. <http://www.tyosuojelu.fi/fi/olosuhdemittarit>